

2024.

Estetičko društvo
Srbije

Divna Vuksanović,
Dragan Čalović
Katarina Šmakić
Dragana Kitanović

FILOZOFIJA MEDIJA: MEDIJI I INTELIGENCIJA

BEOGRAD, 2024. *PROGRAMSKA KNJIŽICA*

Beograd, 2024.

Održavanje skupa podržalo je Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije.

Interdisciplinarna naučna konferencija
FILOZOFIJA MEDIJA: MEDIJI I INTELIGENCIJA
BEOGRAD, 2024.

PROGRAMSKA KNJIŽICA

Interdisciplinary Scientific Conference
PHILOSOPHY OF MEDIA: MEDIA AND INTELLIGENCE
BELGRADE, 2024

PROGRAMME BOOKLET

Estetičko društvo Srbije

NVO „Mladi grašak“, za umetnost, kulturu, medije i društvena pitanja

Interdisciplinarna naučna konferencija
FILOZOFIJA MEDIJA: MEDIJI I INTELIGENCIJA
2024.

12 - 14. 09. 2024.

Zavod za proučavanje kulturnog razvitka Srbije, Beograd

Aesthetic Society of Serbia

NGO "Green Pea" – an Association for Art, Culture, Media and Social
Issues

Interdisciplinary Scientific Conference
PHILOSOPHY OF MEDIA: MEDIA AND INTELLIGENCE
2024

12th - 14th September 2024

Center for Study in Cultural Development in Serbia, Belgrade

Partnerske organizacije

Fakultet dramskih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu

Fakultet savremenih umetnosti, Beograd

Fakultet pedagoških nauka u Jagodini, Univerzitet u Kragujevcu

Zavod za proučavanje kulturnog razvitka Srbije, Beograd

Srpsko filozofsko društvo

Istraživački medijski centar iz Podgorice

NVO Balkanološki istraživački centar iz Banjaluke

Partner organizations

Faculty of Dramatic Arts, University of Arts in Belgrade

Faculty of Contemporary Arts, Belgrade

Faculty of Education in Jagodina, University of Kragujevac

Center for Study in Cultural Development in Serbia, Belgrade

Serbian Philosophical Society

Research Media Center from Podgorica

The Balkanological Research Centre - Banja Luka

Sadržaj / Content

Programski odbor / Programme Committee.....	7
Organizacioni odbor / Organization Committee.....	7
Uvod / Foreword.....	8
Program / Programme.....	10
Sažeci izlaganja / Paper abstracts.....	20
Učesnici / Speakers.....	57

Programski odbor / Programme Committee

Divna Vuksanović (Beograd/Belgrade), Vihren Bouzov (Veliko Trnovo), Stefan Lorenz Sorgner (Rim / Rome), Predrag Finci (London), Zoran Jevtović (Niš), Dragan Čalović (Beograd / Belgrade), Marie-Luise Angerer (Potsdam), Silanteva Margarita Veniaminovna (Moskva / Moscow), Fahira Fejzić Čengić (Sarajevo).

Organizacioni odbor / Organization Committee

Marko M. Đorđević (Jagodina), Dragana Kitanović (Beograd), Livia Pavletić (Koprivnica), Ivana Petrović Christopoulou (Atina / Athens), Damir Smiljanić (Novi Sad), Katarina Šmakić (Beograd / Belgrade), Miroslav Vićentijević (Beograd / Belgrade), Vuk Vuković (Cetinje), Biljana Jokić (Beograd / Belgrade)

Filozofija medija: Mediji i inteligencija

Nadovezujući se na teme i promišljanja otvorena na pošlogodišnjoj konferenciji, koja je bila posvećena pitanjima medija i indentiteta, Programski odbor smatrao je da bi započeti dijalog bilo, u filozofskom i teorijskom smislu svrsishodno i intelektualno podsticajno, ove godine nastaviti kroz orijentisanje na problem inteligencije, odnosno na ispitivanje odnosa medija / medijskih tehnologija i inteligencije. Ova tema, naročito je aktualizovana savremenim tehnološkim razvojem, te pažnjom koju je pojava veštačke inteligencije privukla u međunarodnoj akademskoj zajednici. Uprkos tome što se tema Konferencije ne iscrpljuje u promišljanju veštačke inteligencije, značaj ove podteme, čini se, nametnut je aktuelnim društvenim tokovima, no to još ne isključuje ostale pristupe, niti tematska usmerenja u okviru široko postavljenih konferencijskih okvira.

Iako je Konferencija interdisciplinarno zasnovana, uži disciplinarni okviri pretpostavljaju ukrštanje filozofije, humanistike i društvenih nauka, te bi i promišljanju odnosa medija / medijskih tehnologija i inteligencije upravo trebalo prići na ovim temeljima. Dominantni diskurzivni okviri na temelju kojih se razvijaju savremena naučna i teorijska razmatranja tehnoloških promena, pojave veštačke inteligencije i medijskih tehnologija, pretpostavljaju tehnocentrični pristup, usmeravajući svoju pažnju pretežno na ispitivanje mogućnosti, razvojnih puteva, prilagodljivosti interfejsa i sl. Odnos medija / medijskih tehnologija i inteligencije, uključujući tu i pitanja povezana sa pojavom veštačke inteligencije, pretežno se sagledavaju na nivou tehničkih inovacija, ili razumevanja neuronskih mreža i dubinskog učenja. Ovakva diskurzivna orijentacija zapostavlja centralno pitanje tehnološkog razvoja – njegovu podređenost čoveku/ženi i ispitivanje okvira tehnološke zasnovanosti (i korisnosti) u odnosu na društvenu dobit. U tom smislu, fokus Konferencije je na razumevanju odnosa medija / medijskih tehnologija i inteligencije unutar humanističke perspektive njegovog razumevanja.

Još jedno pitanje koje ovom konferencijom želimo da istaknemo jeste samo razumevanje ljudske inteligencije. Ranija istraživanja pretežno su bila fokusirana na preispitivanje specifičnosti ljudske inteligencije u odnosu na kognitivne sposobnosti ostalih vrsta. Najnovije promene podstaknute razvojem AI tehnologija aktualizuju ovu temu proširujući fokus na promišljanje specifičnosti ljudske u odnosu na okvire rada veštačke inteligencije, kako u kontekstu njenih trenutnih performansi, tako i u odnosu na pretpostavljene razvojne perspektive.

Postavljena tema obuhvata, ali se ne ograničava, na neke od sledećih podtema:

1. Veštačka inteligencija u medijima
2. Mediji i emotivna inteligencija
3. Mediji i socijalna inteligencija
4. Mediji i duhovna inteligencija
5. Konstruisanje odnosa prema inteligenciji putem medijskih sadržaja i medijskih navika
6. Medijsko izveštavanje i veštačka inteligencija
7. Odnos prema inteligenciji u programima medijskog obrazovanja i strategijama medijske pismenosti
8. Diskursi o inteligenciji i medijske strategije
9. Metode istraživanja odnosa medija i inteligencije
10. Nauka o medijima (studije medija) i pitanje inteligencije
11. Kritika upotrebe veštačke inteligencije u medijima, nauci, obrazovanju, umetnosti

Prof. dr Divna Vuksanović
Prof. dr Dragan Čalović

Program skupa

Programme

Program / Programme

Četvrtak / Thursday
12.9.2024.

**Program skupa – 1. dan – Zavod za proučavanje kulturnog razvitka
Srbije, Beograd / Conference Programme – 1st day – Center for Study in
Cultural Development in Serbia, Belgrade**

09:30 – 10:00	Registracija učesnika / Participant registration
Svečano otvaranje / Opening ceremony	
10:00 – 10:15	Otvaranje skupa i pozdravne reči / Opening ceremony and welcome speeches. Vladan Cerović – direktor Zavoda za proučavanje kulturnog razvitka Srbije, Divna Vuksanović, Dragan Čalović
10:15 – 10:55	Koktel dobrodošlice / Welcome drink
Sekcija A / Section A <i>Predsedava / Chairperson: Dragan Čalović</i>	
10:55 – 11:10	Plenarno izlaganje Divna Vuksanović. Filozofija medija: inteligencija u tehnološkom okruženju / Philosophy of Media: Intelligence in a technological environment
11:10 – 11:20	Sonja Tomović-Šundić. Analiza vještačke inteligencije u medijima u svjetlu Kantovog ideala prosvjećenosti / Analysis of artificial intelligence in the media in the light of Kant's ideal of enlightenment

11:20 – 11:30	Damir Smiljanić. Koliko pametan je <i>smartfon</i> ? / How Smart is a <i>Smartphone</i> ?
11:30 – 11:40	Kamenko Bulić. Fiziologija digestije medija / Physiology of Media Digestion
11:40 – 11:50	Srđan Šarović, Una Popović. VI Filozof? / AI Philosopher?
11:50 – 12:00	Ljubiša Bojić. Simulacija onlajn društvene mreže: Uticaj sistema za preporuke na promenu stavova i polarizaciju VI agenata / Simulation of an online social network: The impact of the recommendation system on attitude change and polarization of AI agents
12:00 – 12:10	Katarina Šmakić. Veštačka inteligencija u medijima: Inovacije, etički izazovi i uticaj na budućnost informisanja / Artificial Intelligence in Media: Innovations, Ethical Challenges, and the Impact on the Future of Information
12:10 – 12:30	Diskusija / Discussion
12:30 – 13:00	Kafe Pauza / Coffee Break
Sekcija B / Section B	
<i>Predsedava / Chairperson:</i> Katarina Šmakić	
13:00 – 13:10	Ana Lipij. Pojam informacije i mentalne reprezentacije u kognitivnoj nauci i veštačkoj inteligenciji: informaciona teleosemantika, problem misreprezentovanja i stvaralačko znanje / The Concept of Information and Mental Representation in Cognitive Science and Artificial Intelligence: Informational Teleosemantics, the Problem of Misrepresentation and the Maker's Knowledge
13:10 – 13:20	Ivana Damjanović, Lidija Mirkov. Kako mediji govore o veštačkoj inteligenciji – analiza diskursa onlajn medija u Srbiji / How the Media Talk About Artificial Intelligence – Discourse

	Analysis of Online Media in Serbia
13:20 – 13:30	Ognjen Stanković. Emocionalna inteligencija i psihosocijalna adaptiranost savremenog korisnika medija u svetlu digitalnog kapitalizma / Emotional Intelligence and Psycho-Social Adaptation of Contemporary User of media in the Light of Digital Capitalism
13:30 – 13:40	Danijela Pantić Conić. Mediji i veštačka inteligencija / Media and Artificial Intelligence
13:40 – 13:50	Dejana Nešić. Kritika upotrebe veštačke inteligencije u medijima / Criticism of the Use of Artificial Intelligence in the Media
13:50 – 14:10	Diskusija / Discussion
14:10 – 15:00	Posluž enje za učesnike skupa / lunch

Program / Programme

Petak / Friday
13.9.2024.

**Program skupa – 2. dan – Zavod za proučavanje kulturnog razvitka
Srbije, Beograd /**

**Conference Programme – 2nd day – Center for Study in Cultural
Development in Serbia, Belgrade**

9:40 – 10:05	Registracija učesnika, Zavod za proučavanje kulturnog razvitka Srbije / Participant registration, Center for Study in Cultural Development in Serbia
---------------------	--

Sekcija A / Section A <i>Predsedava / Chairperson: Predrag Jakšić</i>	
10:05 – 10:20	<i>Plenarno izlaganje</i> Dragan Čalović. AI evolucija / AI evolution
10:20 – 10:30	Miloš Agatonović. Roboti: inteligencija i autonomija bez svesti / Robots: Intelligence and Autonomy without Consciousness
10:30 – 10:40	Fahira Fejzić Čengić. Medji i Vještačka inteligencija / Media and artificial intelligence (<i>onlajn / online</i>)
10:40 – 10:50	Tamara Bradić. Tehnološka uslovljenost interpretacije podataka korisnika interneta / Technological conditioning of data interpretation of internet users

10:50 – 11:00	Predrag Jakšić. Medijski čovek i pobunjeni kompjuter / The media man and the rebel computer
11:00 – 11:10	Virdžinija Đeković Miketić. Inteligencija odgovornosti - nepredvidivi faktor slobode misli / Intelligence of responsibility - an unpredictable factor of freedom
11:10 – 11:20	Srđan Maraš. Posmatranje i učestvovanje u okviru društva (medijskog) spektakla - sa posebnim osvrtom na ulogu intelektualaca danas / Observation and participation in the framework of society (media) spectacular -with special
11:20 – 11:40	Diskusija / Discussion
11:40 – 12:00	Kafe Pauza / Coffee Break
Sekcija B / Section B	
<i>Predsedava / Chairperson: Dragana Kitanović</i>	
12:00 – 12:10	Ana Martinoli. Uticaj veštačke inteligencije na produkciju medijskih sadržaja - upotreba AI alata u news redakcijama u Srbiji / The impact of artificial intelligence on the production of media content - the use of AI tools in newsrooms in Serbia
12:10 – 12:20	Dragana Kitanović. Emocionalna veštačka inteligencija u mediju filma: Metamoderni narativ u filmu HER / Emotional Artificial Intelligence in the Medium of Film: The Metamodern Narrative in the film HER
12:20 – 12:30	Andreja Prokopijević. Uticaj veštačke inteligencije na percepciju i vrednovanje umetničkih praksi / The impact of artificial intelligence on the perception and evaluation of artistic practices
12:30 – 12:40	Andrea Pjević. Estetizacija rata: Upotreba veštačke inteligencije i stilovi izveštavanja / War aesthetics: Use of Artificial Intelligence and styles of reporting

<p>12:40 – 12:50</p>	<p>Vladimir Kolarić, Mateja Pantić. Logika palosti: Ideja „smrti svetu“ u srpskoj i regionalnoj rep muzici / The Logic of the Fallennes: The Idea of "Death to the World" in Serbian and Regional Rap Music</p>
<p>12:50 – 13:00</p>	<p>Sofija Mojsić. Benjaminova kritika modernog fenomena štampe i informacije i njegovo uzdizanje priče / Benjamin's critique of modern phenomenon of press and information and his praise of story</p>
<p>13:00 – 13:10</p>	<p>Slađana M. Milenković. Savremeno medijsko okruženje i deca / Modern Media Environment and children</p>
<p>13:10 – 13:30</p>	<p>Diskusija / Discussion</p>
<p>13:30 – 14:30</p>	<p>Poslužnje za učesnike skupa / lunch</p>

Program / Programme

Subota / Saturday
14.9.2024.

**Program skupa – 3. dan – Zavod za proučavanje kulturnog razvitka
Srbije, Beograd /**

**Conference Programme – 3rd day – Center for Study in Cultural
Development in Serbia, Belgrade**

09:45 – 10:00	Registracija učesnika, Zavod za proučavanje kulturnog razvitka Srbije / Participant registration, Center for Study in Cultural Development in Serbia
----------------------	--

<i>Prateći program skupa:</i> <i>Moderator / Chairperson: Katarina Šmakić</i>	
10:00 – 11:00	<i>Prateći program skupa:</i> Rakonjac Milica – prezentacija dela "Bliskost sa nesavršenošću" Andreja Prokopijević – prezentacija pod nazivom „Skulptura kao prostorno-vremenski fenomen“, na primeru radova, Ravnoteža i dinamika, Plava vertikalna, Fluidne oscilacije I i II, Žuti oblik Ognjen Stanković , žanr je prozaida, ciklus pesama „Ognjenim senama“ Ivana Radojčić – Priča ima naziv "Kakva je to smrt bez promaje"
11:00 – 11:15	Kafe Pauza / Coffee Break
11:15 – 12:45	Divna Vuksanović – dve price iz rukopisa knjige "Na bazenu"

	<p>Svetozar Matić – Zbirka (u pripremi): "Imala je strah od ptica". Delovi zbirke: "Dvorac smisla" i "Gospi od Vinče". Pesme: "Zemlja za cveće", "Kad bih mogao", "Imala je strah od ptica", "Mea Gloria Fides" i "Skupljao sam Anđele po gradovima...".</p> <p>Danijel Pantić – poezija, odabrane pesme iz zbirke "Otkrovenja"</p> <p>Vladimir Kolarić, Izbor iz savremene ruske poezije</p> <p>Predrag Jakšić, Predstavljanje projekta #male_filmske_istine (2024)</p> <p>Dragan Radovančević – poezija, Zapisi jedne devojčice (<i>onlajn / online</i>)</p>
12:45 – 13:00	Kafe Pauza / Coffee Break
13:00 – 13:30	Projekcija najboljih studentskih filmova Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu po preporuci prof. Narcise Darijević
13:30 – 14:00	Svečano zatvaranje skupa – Divna Vuksanović, Dragan Čalović, Katarina Šmakić, Dragana Kitanović

Sažeci izlaganja

Paper abstracts

Miloš Agatonović

ORCID 0000-0001-6598-1792

Roboti: inteligencija i autonomija bez svesti

U izlaganju se polazi od shvatanja Džona Perija da je samolociranje neophodne za postupanje, da bi se zatim predstavilo shvatanje Dženana Ismael prema kojem delatnik predstavlja sistem u kojem samolociranje povezuju model sa svetom. U izlaganju se sledi shvatanje da inteligencija kao funkcija unutrašnje strukture koja predstavlja svet nema ulogu da prosto pruža odraz sveta već da uspostavi vezu između elemenata unutrašnje strukture i spoljašnjeg prostora kako bi usmeravala kretanje tela u pravom smeru. Cilj je pokazati da je za autonomiju u postupanju neophodno samolociranje, tako da je moguće konstruisati veštačke sisteme, kao što su roboti, koji poseduju autonomiju, iako im nedostaje svest, samo ako su ti sistemi sposobni da se samolociraju.

KLJUČNE REČI: samolociranje, autonomija, inteligencija, roboti, svest

Robots: Intelligence and Autonomy without Consciousness

In the presentation, the starting point is John Perry's understanding that self-location is necessary for action. This is followed by presenting Jenann Ismael's view, according to which the agent represents a system in which self-location connects the model with the world. The presentation follows the understanding that intelligence, as a function of the internal structure representing the world, does not simply reflect the world but establishes a connection between the elements of the internal structure and the external space to guide the movement of the body in the right direction. The goal is to show that self-location is necessary for autonomy in action, making it possible to construct artificial systems, such as robots, which possess autonomy even if they lack consciousness, as long as these systems are capable of self-location.

Key words: self-location, autonomy, intelligence, robots, consciousness

Ljubiša Bojić

ORCID 0000-0002-5371-7975

Simulacija onlajn društvene mreže: Uticaj sistema za preporuke na promenu stavova i polarizaciju VI agenata

Sistemi za preporuke zasnovani na veštačkoj inteligenciji (VI) nude personalizovani sadržaj, ali istovremeno stvaraju velike rizike, poput jačanja ekstremnih stavova, diskriminacije i zavisnosti od tehnologije. Uzimajući ovo u obzir, kreirali smo simulaciju društvenih mreža na kojoj agenti VI bazirani na velikim jezičkim modelima autonomno interaguju sa različitim vrstama sadržaja i između sebe. Testiramo različite vrste sistema za preporuke, posebno one koji pojačavaju sadržaje koji se poklapaju sa već postojećim stavovima tih agenata VI, kao i one koji nude malo ili znatno različit sadržaj. Cilj je da vidimo kako se stavovi ovih agenata VI menjati tokom simulacije, s kim odlučuju da komuniciraju na simuliranoj društvenoj mreži, i da li će ovo simulirano društvo postati sve polarizovanije. Za ovu svrhu, razvili smo specijalizovanu web aplikaciju koja može da stvori određeni broj jedinstvenih VI agenata. Njihovi kontekstualni opisi, takozvani promptovi, su kontinuirano ažurirani tokom simulacije, jer predstavljaju istoriju interakcija i promena stavova svakog agenta VI. Rezultati sprovedene simulacije mogu biti korisni kao predistraživanje namenjeno regulisanju ove oblasti, za izradu politika, dizajniranje društvenih mreža, a mogu potencijalno doprineti uravnoteženijoj online komunikaciji i izboru adekvatnog sistema za preporuke koji se koristi. Međutim, potrebne su dodatne tj. dalje studije i testiranja da bi se potvrdila efikasnost i skalabilnost našeg predloženog modela u stvarnom svetu. Konačni cilj je stvoriti digitalno okruženje koje podstiče zdrav dijalog i smanjuje polarizaciju u društvu.

KLJUČNE REČI: sistemi za preporuke, algoritamska pristrasnost, simulacija društvenih medija, veštačka inteligencija, polarizacija društva

Simulation of an online social network: The impact of the recommendation system on attitude change and polarization of AI agents

Artificial intelligence (AI)-based recommendation systems offer personalized content but also create significant risks, such as reinforcing extreme views, discrimination, and technology dependence. Taking this into account, we have created a simulation of social networks on which AI agents based on large language models autonomously interact with different types of content and each other. We test various types of recommendation systems, particularly those that amplify content that matches the existing views of these AI agents, as well as those that offer slightly or significantly different content. The goal is to see how the views of these AI agents change during the simulation, with whom they choose to communicate on the simulated social network, and whether this simulated society will become increasingly polarized. For this purpose, we have developed a specialized web application that can create a certain number of unique AI agents. Their contextual descriptions, so-called prompts, are continuously updated throughout the simulation, as they represent the history of interactions and changes in attitudes of each AI agent. The results of the conducted simulation can be useful as pre-research intended for regulating this area, designing policies, designing social networks, and can potentially contribute to more balanced online communication and the choice of an adequate recommendation system that is used. However, further studies and testing are needed to confirm the effectiveness and scalability of our proposed model in the real world. The ultimate goal is to create a digital environment that encourages healthy dialogue and reduces polarization in society.

Key words: recommendation systems, algorithmic bias, social media simulation, artificial intelligence, societal polarization

Tamara Bradić

ORCID 0009-0008-7516-8007

Tehnološka uslovljenost interpretacije podataka korisnika interneta

U radu zastupam tezu da su navike umrežavanja među korisnicima interneta tehnološki uslovljene i da utiču na kvalitet interpretacije podataka. Zapravo, bavim se kritikom Dženkinsonovog poimanja kulture konvergencije, pozivajući se na ideje teoretičarke Vendi Hui Kyong Chun kao i na teorijske postavke Leva Manoviča. Dženkinsonov pojam kultura konvergencije nastaje kako bi se napravio otklon od tehnocentričnog poimanja promena koje donosi kompjuterska mreža. Henri Dzenkins smatra da se glavna promena ne dešava u sferi tehnologije i poruka, već u načinima na koje se one upotrebljavaju. Naime, kvalitet interpretacije podataka na internetu nije uslovljen tehnologijom, nego ljudskim faktorom. Za razliku od Dženkinsa, Vendi Hui Kyong Chun govori o posebnoj logici programiranja. Ona tvrdi da postoje programirane vizije koje su način na koji novi mediji u sebi sadrže logiku programiranja. Dakle, to su multiplikovane "programskie vizije" koje oblikuju, predviđaju pa čak i realizuju budućnost zasnovanu na podacima iz prošlosti. Ovo je argument koji osporava Dženkinsonovu tezu da je za razmenu informacija među korisnicima interneta ključan ljudski faktor, odnosno način interpretacije podataka. Pozivajući se na Leva Manoviča, vidimo da je "softver postao naš interfejs sa svetom, drugima, našom memorijom i imaganicajom". Dakle, softver je zamenio mnoge, ranije korišćene medije, dok kompjuter i softver ne predstavljaju samo "tehnologiju", već novi medijum koji nije samo novo tehničko sredstvo. Ukoliko je softver novi medijum onda on svakako utiče na način interpretacije informacija i podataka u umreženim svetovima. Samo umrežavanje na društvenim mrežama se ne može objasniti bez poznavanja načina funkcionisanja mreža i softvera. Sama logika programiranja, kao sastavnog dela procesa digitalizacije, faktor je koji značajno utiče na interpretaciju podataka korisnika interneta. Svako povezivanje na internetu reflektuje se kroz softver na tehnološkom i kulturološkom nivou. Složenost principa na kojima se zasnivaju novi mediji ukazuju na to da se povezivanje i razmena informacija na internetu drugačije konstituiše i da ne zavise isključivo od naše interpretacije podataka. Takođe, ako ispratimo evoluciju kompjutera kao medijuma, otkrićemo i treći pravac softverske metamedijumske evolucije a to je hibridizacija. Dakle, različite vrste medija počinju da deluju kao posebne vrste, u smislu da ne dele istu softversku sredinu, iza njih su različiti algoritmi koji počinju da stupaju u interakciju, mutiraju i stvaraju složene strukture koje utiču na način razmene informacija, koja usled veće složenosti ne zavisi isključivo od naša interpretacije podataka kako o tome govori Dzenkins. Na ovaj način mi se susrećemo sa jednom hibridnom softverskom kulturom, čija složenost utiče na individualni faktor interpretacije podataka i informacija korisnika interneta.

KLJUČNE REČI: tehnološka uslovljenost, kultura konvergencije, interpretacija, mreže, softver, programirane vizije, hibridnost

Technological conditioning of data interpretation of internet users

In my paper, I advocate the thesis that networking habits among Internet users are technologically conditioned and yes affect the quality of data interpretation. In fact, I am dealing with a critique of Jenkinson's understanding of culture convergence, referring to the ideas of theorist Wendy Hui Kyong Chun as well as Lev's theoretical propositions Manovich. Jenkinson's concept of convergence culture arises in order to make a departure from of the technocentric understanding of the changes brought about by the computer network. Henry Jenkins believes that the main the change is not happening in the sphere of technology and messages, but in the ways in which they are used. Namely, the quality of data interpretation on the Internet is not determined by technology, but by the human factor. Unlike Jenkins, Wendy Hui Kyong Chun talks about a special programming logic. She claims that there are programmed visions that are the way new media contain programming logic. So, they are multiplied "program visions" that shape, predict and even realize the future based on past data. This is an argument that challenges Jenkinson's pro-exchange thesis information among Internet users is a key human factor, that is, the way of data interpretation. Referring to Lev Manovich, we see that "software has become our interface with the world, others, ours memory and imagination". So, software has replaced many previously used media, while the computer and software is not only a "technology", but a new medium that is not only a new technical tool. If software is a new medium, then it certainly affects the way information and data are interpreted in networked worlds. Social networking alone cannot be explained without familiarity ways of functioning of networks and software. The very logic of programming, as an integral part of the process digitization, is a factor that significantly affects the interpretation of data by Internet users. Everyone of internet connections is reflected through software on a technological and cultural level. Complexity the principles on which new media are based indicate that connecting and exchanging information on constitute the Internet differently and do not depend exclusively on our interpretation of the data. Also, if following the evolution of the computer as a medium, we will also discover the third direction of software metamedia evolution and that is hybridization. Thus, different types of media begin to act as distinct types, in a sense that they do not share the same software environment, behind them are different algorithms that begin to interact, they mutate and create complex structures that affect the way information is exchanged, resulting in greater complexity it does not depend solely on our interpretation of the data as Jenkins talks about it. In this way we we encounter a hybrid software culture, the complexity of which affects the individual factor interpretation of data and information of Internet users.

Key words: technological conditioning, culture of convergence, interpretation, networks, software, programmed visions, hybridity

Каменко Булић

ORCID 0009-0005-2361-0252

Физиологија дигестије медија: Артифицијална интелигенција и патронизирање конзументата

Улога медија као трансмитора политичке и идеолошке воље се кроз повијест није мијењала али су се технологије, досег и брзине те трансмисије непрекидно усавршавале. На крају дугог пута – од тотема до алгорита – спектакуларни технолошки развој глобалних мас-медија у доба великих глобалних криза постао је увјетован примјеном артифицијалне интелигенције као јединим могућим средствима у процесуирању огромности стварности и потреби да се код конзументата осигура разумљив избор и пожељна перцепција информација. Пријем непрекидно колајућих и мијењајућих података у временској оскудици тражи од конзументата инстант дигестију – без критичке рефлексije – како би се обезбиједио когнитивни потенцијал за једнако брз долазак наредних информација. Зато је артифицијална интелигенција у медијима главног тока директно 'одговорна' за унижавање интелигенције медијских конзументата. Њихова немогућност, или неимање времена за процесуирање информације кроз њихове индивидуалне филтере, конзеквентно изазива потребну и жељену реакцију. Тиме вјештачка интелигенција у медијима патронизира хуману интелигенцију генерирајући бојазан од тоталитаристичке инклинације кроз ефектну манипулацију.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: глобализам, хуманитаризам, интервенционизам, коректизам, тоталитаризам

Physiology of Media Digestion: Artificial Intelligence and Patronization of Consumers

The role of the media as a transmitter of political and ideological will has not changed throughout history, but the technologies, reach, and speed of transmission have been continuously improved. At the end of the long road - from totem to algorithm - the spectacular technological development of global mass media in the era of major global crises became conditioned by the application of artificial intelligence as the only possible tool in processing the vastness of reality. The goal is to ensure an understandable choice and desirable perception of information among

consumers. Constantly circulating and changing information in the time famine requires instant digestion by the consumers – without critical reflection – in order to provide the cognitive potential for the equally rapid arrival of the next information. That is why artificial intelligence in mainstream media is directly 'responsible' for undermining the intelligence of media consumers. Their inability, or lack of time, to process information through their own filters, consequently causes the required and desired reaction. Thus, artificial intelligence in the media patronizes human intelligence, generating the fear of totalitarian inclinations made possible through effective manipulation.

Key words: globalism, humanitarianism, interventionism, correctism, totalitarianism

Dragan Čalović

ORCID 0000-0003-1072-3256

AI evolucija

Tokom prethodnih godina, veštačka inteligencija doživljava kulturno-industrijski uspon, zadobijajući sve veću primenu u javnoj upotrebi, što je bio očekivani ishod razvoja napredne tehnologije, započet još sredinom dvadesetog veka. Reč je o alatu čije performanse već u ovoj ranoj fazi razvoja obezbeđuju značajnu pomoć u mnogim sferama ljudskog rada, u isto vreme podstičući vizije o novoj etapi humanog razvitka čijem začetku prisustvujemo. Kako svaka pretpostavka o ulasku u novu istorijsku fazu podstiče jednako i utopiske i distopijske interpretacije budućnosti, to se veštačka inteligencija našla u fokusu društvenog i intelektualnog preispitivanja. Oslanjajući se na čuvenu studiju Rejmonda Vilijamsa, rekli bismo da je AI nova *ključna reč* koja ulazi u javnu sferu. Njeno razumevanje, interpretacija kao i odnos prema ovom alatu društveni je konstrukt, te će u tekstu biti razmatrana u odnosu na konsekvence društvenog razvitka, bez zalaženja u analizu tehničkih performansi i mogućnosti upotrebe / zloupotrebe. Centralno pitanje koje želimo da postavimo tiče se imenovanja i pojmovnog razumevanja ovog alata kao *veštačke inteligencije*. Bez obzira da li veštačku inteligenciju možemo razumeti kao istinsku inteligenciju ili ne, jezičkom praksom su joj ova svojstva pripisana, kako na semantičkom, tako i emotivnom planu. I kako je reč o alatu koji je čovek stvorio, pitanje koje se već iz toga nameće, jeste: Zašto nam je potrebna *veštačka* inteligencija?

KLJUČNE REČI: AI, društvo, inteligencija, kritika, pojam

AI evolution

During the previous years, artificial intelligence experienced a cultural-industrial rise, gaining more and more application in public use, which was the expected outcome of the development of advanced technology started in the middle of the twentieth century. It is a tool whose performance, even at this early stage of development, provides significant assistance in many spheres of human work, at the same time encouraging visions of a new stage of human development, the beginning of which we are witnessing. As every assumption about entering a new historical phase encourages both utopian and dystopian interpretations of the future, artificial intelligence has become the focus of social and intellectual debates. Based on the famous Raymond Williams study, we would say that AI is the new keyword entering the public

sphere. Its understanding, interpretation and attitude towards this tool is a social construct, and will be discussed in the text in relation to the consequences of social development, without going into the analysis of technical performance and possibilities of use / abuse. The central question we want to ask concerns the naming and conceptual understanding of this tool as *artificial intelligence*. Regardless of whether we can understand artificial intelligence as true intelligence or not, language practice has attributed these properties to it, both on a semantic and emotional level. And since it is a tool created by man, the question that arises from that is: Why do we need artificial intelligence?

Key words: AI, concept, criticism, intelligence, society

Ivana Damjanović

ORCID 0000-0002-8553-492X

Lidija Mirkov

ORCID 0009-0002-6682-0880

Kako mediji govore o veštačkoj inteligenciji – analiza diskursa onlajn medija u Srbiji

Imenovanje pojmova i pojava određuje njihovo poimanje u javnosti i društveni odnos prema njima. Pretvaranjem veštačke inteligencije u javno dostupni resurs menja se struktura sticanja saznanja, oblikovanja saznanog i menjaju se njihove funkcionalne posledice. Prosečan građanin saznaće o veštačkoj inteligenciji posredstvom medija, zbog čega je cilj ovog rada da se istraži kojim diskurzivnim metodama se služe mediji u Srbiji da predstavljaju veštačku inteligenciju. Za uzorak su izabrani onlajn mediji jer su korisnici medijskih portala publika obaveštenija o tehnološkim inovacijama pa medijski stvaraoci više posvećuju pažnju jeziku o veštačkoj inteligenciji. Vremenski okvir istraživanja obuhvata jedan mesec izveštavanja (jun 2024) na portalima koji, prema istraživanjima, važe za najčitanije: Blic, Kurir, Srpski Telegraf, Mondo i Nova S. Ovaj period je izabran kao mesec u kojem je nekoliko najvećih korporacija (Meta, Samsung, Microsoft) zvanično usadilo veštačku inteligenciju u svoje proizvode, što ubrzava i umnožava izloženost pojedinca veštačkoj inteligenciji. Uloga medija u razumevanju veštačke inteligencije nikad nije bila važnija.

KLJUČNE REČI: veštačka inteligencija, informacije, mediji, diskurs, nove tehnologije

How the Media Talk About Artificial Intelligence – Discourse Analysis of Online Media in Serbia

The naming of concepts and phenomena determines their perception in the public and the social actions towards them. By turning artificial intelligence into a publicly available resource, the structure of knowledge acquisition and shaping of what is known changes, which also changes their functions and consequences. The average citizen will learn about artificial intelligence through the media, which is why the aim of this paper is to analyse which discursive methods are used by the media in Serbia to present artificial intelligence. Online media were chosen for the sample because the users of media portals are more informed about technological innovations and media creators will therefore pay more attention to the language about artificial intelligence. The time frame of the research includes one month of reporting (June 2024) on the portals which, according to some research, are considered to be the most read: Blic, Kurir,

Srpski Telegraf, Mondo and Nova S. This period was chosen as the month in which several of the largest corporations (Meta, Samsung , Microsoft) have officially incorporated artificial intelligence into their products, which accelerates and multiplies the individual's exposure to artificial intelligence. The role of the media in understanding artificial intelligence has never been more important.

Key words: artificial intelligence, information, media, discourse, new technologies

Virđžinija Đeković Miketić

ORCID 0000-0003-2739-2246

Inteligencija odgovornosti - nepredvidivi faktor slobode misli

Faktor odgovornosti u kontekstu okruženja "velikih podataka" značajno menja i proširuje spektar mogućnosti praktičnog korišćenja algoritma i obimnog korpusa znanja. Veštačka inteligencija poseduje definiciju odgovornosti prema zajednici, ali još uvek nema alat da je upotrebi. Sa aspekta medijskih sloboda i slobode govora ovo može biti ključna diferencijalna tačka pitanja borbe za kritički prostor unutar javnog dijaloga. U želji da istražimo, opišemo i praktično upotrebimo pojam inteligencije odgovornosti ovaj rad ima za cilj da ponudi teorijski okvir savremenih tumačenja odgovornosti sa proširenjem na zajednicu posredstvom medija. Analizirajući preporuke međunarodnih organizacija za unapređenje slobode medija (primer UNESCO Media Development Indicators) i postavljajući ih naspram neiscrpnog broja izvora informacija ovaj rad predstavlja pokušaj detekcije pukotina u kojima opstaje etika slobode govora.

KLJUČNE REČI: sloboda govora, mediji, inteligencija, društvena odgovornost, etika

Intelligence of responsibility - an unpredictable factor of freedom

The factor of responsibility in the context of "big data" significantly changes and expands the range of possibilities for using algorithms and an infinite corpus of knowledge. Artificial intelligence possesses a definition of responsibility towards the community, but it still lacks the tools to implement it. From the perspective of media freedom and freedom of speech, this can be a crucial differentiating point in the struggle for a critical space in public dialogue. To explore, describe, and practically utilize the concept of intelligence of responsibility, this paper aims to offer a theoretical framework of contemporary interpretations of responsibility, with an extension to the community through the media. By analyzing recommendations from international organizations for enhancing media freedom (such as the UNESCO Media Development Indicators) and juxtaposing them against the endless sources of information, this paper attempts to detect cracks in which freedom of speech survives.

Key words: freedom of speech, media, intelligence, social responsibility, ethic

Fahira Fejzić Čengić

ORCID 0000-0002-6915-5882

Medji i Vještačka inteligencija

Prve studentske radove koji su pisani uz pomoć vještačke inteligencije primila sam od studenata u ovoj akademskoj godini. Tako su krenule i prve rasprave sa studentima o medijima i vještačkoj inteligenciji.

Jedna vrlo pobornica AI u novinarstvu je prilikom izlaganja nabrajala sve prednosti AI u odnosu na živog novinara kazavši kako AI može npr za minut da napiše 70 osobina zelenog lišća, koje smo svi tada kroz prozor učionice promatrali. Mlađe kolege, kolegice zadivljeni, a moje pitanje je bilo – a šta bi nam trebalo 70 osobina zelenog lišća u nekom novinarskom tekstu, prilogu, žanru...Pravog odgovora nije bilo, ali lavina promišljanja je širom otvorila vrata na koja dijelom odgovore nudi i ovaj tekst.

KLJUČNE REČI: AI, mediji, novinarstvo, etika, estetika

Media and artificial intelligence

I received the first student papers that were written with the help of artificial intelligence from students in this academic year. This is how the first discussions with students about media and artificial intelligence began. During her presentation, one strong supporter of AI in journalism listed all the advantages of AI compared to a living journalist, saying that AI can, for example, write down 70 characteristics of green leaves in a minute, which we all observed through the classroom window. Younger colleagues, female colleagues were amazed, and my question was - what would we need 70 characteristics of green leaves in a journalistic text, article, genre... There was no real answer, but an avalanche of reflection opened wide the door to which this text also partially answers.

Key words: AI, media, journalism, ethics, aesthetics

Предраг Јакшић

ORCID 0009-0003-1177-1003

Медијски човек и побуњени компјутер

У излагању се бавимо дефинисањем два феномена. То су феномени - оксиморони: медијски човек и побуњени компјутер. Тражимо разлике и сличности између њих у савременом добу и уједно указујемо на њихова ограничења и путеве развоја. Односимо се критички према појмовима цензуре и програмирања, као феноменима који одређују и стварају медијског човека и побуњени компјутер. Посматрамо их у контексту дискурса медијске писмености, систематизације и васпитања. Ове дискурске истражујемо првенствено са различитих специфичних позиција на којима се налазе интелигенција и вештачка интелигенција, те њихове претпостављене компромисне позиције роботизованог човек. У том смислу истражујемо крајње тачке ова два феномена – а то је тачка самоуништења.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: медијски човек, побуњени компјутер, програмирање, цензура, самоуништење

The media man and the rebel computer

In the presentation, we deal with the definition of two phenomena. These are phenomena - oxymorons: a media man and a rebel computer. We search for differences and similarities between them in the modern age and at the same time point out their limitations and development paths. We are critical towards the notions of censorship and programming, as phenomena that determine and create the media man and the rebel computer. We observe them in the context of the discourse of media literacy, systematization and education. We investigate these discourses primarily from different specific positions in which intelligence and artificial intelligence are found, and their presumed compromise positions of the robotized human. In this sense, we are investigating the endpoints of these two phenomena - which is the point of self-destruction.

Key words: media man, rebel computer, programming, censorship, self-destruction

Dragana Kitanović

ORCID 0000-0002-5347-4037

Emocionalna veštačka inteligencija u mediju filma: Metamoderni narativ u filmu HER

Polazeći od pretpostavke da medij filma predstavlja oblik veštačke inteligencije *par excellence*, a inspirisani prevalencijom posthumanističkih diskursa u njegovim narativima, rad za referentnu tačku uzima višestruko paradigmatični film HER (Spike Jones, 2013). Analizira ga kroz dekonstrukciju ljudskog uverenja u jedinstvene kapacitete sopstvene emocionalne inteligencije, locirajući u narativu ovog filma pomeraj humanističke paradigme ka tenzičnim prostorima emocionalne transfuzije čoveka i mašine.

Rad dokazuje da romantična povezanost glavnog protagoniste Teodora i operativnog sistema Samante simptomatično oscilira u tenziji između modernističke orijentacije i postmodernističke zaravnjenosti postojanja, zbog čega je postaje metamodernistička ekspresija kompleksnih filozofskih ideja savremene posthumanističke kulture. Pozivajući se na Platonov pojam metaxis-a, HER je u ovom radu pozicioniran najpre u međuprostoru između poretka i nereda, smisla i besmisla, modernističkog entuzijazma i postmodernističke ironije, a zatim u nekoj vrsti transcendentne pozicije „pragmatičnog idealizma”, u čijoj je osnovi preformulacija karezijanskog dualizma „Mislim, dakle postojim” u ontologiju samookretanja ka „Volim, dakle jesam”.

KLJUČNE REČI: Emocionalna veštačka inteligencija, metaxis, metamoderno, posthumanizam, dekonstrukcija

Emotional Artificial Intelligence in the Medium of Film: The Metamodern Narrative in the film HER

Starting from the assumption that the medium of film represents a form of artificial intelligence *par excellence*, and inspired by the prevalence of posthumanist discourses in its narratives, this paper takes as its reference point the multiply paradigmatic film **HER** (Spike Jonze, 2013). It analyzes the film through the deconstruction of human belief in the unique capacities of one's own emotional intelligence, locating in the film's narrative a shift in the humanistic paradigm toward the tense spaces of emotional transfusion between human and machine.

The paper demonstrates that the romantic connection between the main protagonist, Theodore, and the operating system, Samantha, symptomatically oscillates in the tension between modernist orientation and postmodernist flattening of existence, thus becoming a metamodernist expression of complex philosophical ideas of contemporary posthumanist culture. Referencing Plato's concept of metaxis, **HER** is positioned in this paper firstly in the interspace between order and disorder, meaning and meaninglessness, modernist enthusiasm and postmodernist irony, and then in a kind of transcendent position of "pragmatic idealism," fundamentally based on the reformulation of Cartesian dualism "I think, therefore I am" into an ontology of self-turning towards "I love, therefore I am."

Keywords: emotional artificial intelligence, metaxis, metamodern, posthumanism, deconstruction

Vladimir Kolarić

ORCID 0000-0001-5013-0338

Mateja Pantić

ORCID 0009-0001-7879-1004

Logika palosti: Ideja „smrti svetu“ u srpskoj i regionalnoj rep muzici

Pali svet ili palost, iz perspektive hrišćanskog bogoslovlja i asketike, predstavlja sveukupnost strasti, nastalu čovekivim otpadanjem od jedinstva sa Bogom, On ima sve odlike uređenog entiteta (sistema) sa posebnom strukturom, a samim tim i sopstvenom logikom i kodom. Ovo podrazumeva da se ovaj fenomen, koliko god da smo u njega uronjeni, može analizirati i dekodirati. Jedan od projava palosti u našem vremenu je konzumerizam, Bitan pokušaj otpora ovom fenomenu i njegoviom pratećim pojavama i posledicama je i ideja “smrti sveta”, nastala devedesetih u SAD, među monaštvom i vernicima okupljenim oko pravoslavnog manastira Platina i fanzina “Smrt svetu”, koji se uglavnom obraćao mladim pripadnicima kontrakulture, mahom pankerima. Ideja je dobila odjek širom sveta, kao i od nas, gde je trenutno najživlja u rep muzici i njenim izvedenicama. U radu analiziramo pokušaje dešifrovanja logike palosti u najmlađoj generaciji rep muzičara u Srbiji i regionu.

KLJUČNE REČI: rep, hip-hop, trap, muzika, fanzin “Smrt svetu”, palost, hrišćanstvo

The Logic of the Fallennes: The Idea of "Death to the World" in Serbian and Regional Rap Music

The fallen world or fallenness, from the perspective of Christian theology and asceticism, represents the totality of passion, created by man's falling away from unity with God, He has all the characteristics of an ordered entity (system) with a special structure, and therefore its own logic and code. This implies that this phenomenon, no matter how immersed we are in it, can be analyzed and decoded. One of the manifestations of the fall in our time is consumerism. An important attempt to resist this phenomenon and its accompanying phenomena and consequences is the idea of "death to the world", which arose in the 1990s in the USA, among monks and believers gathered around the Platina Orthodox monastery and the fanzine "Death to the World". which mainly addressed young members of the counterculture, mostly punks. The idea has resonated around the world, as well as from us, where it is currently most alive in rap music and its derivatives. In this paper, we analyze the attempts to decod the logic of fallenness among the youngest generation of rap musicians in Serbia and the region.

Key words: rap, hip-hop, trap, music, "Death to the World", fallenness, christianity

Ana Lipij

ORCID: 0000-0002-5813-8681

Pojam informacije i mentalne reprezentacije u kognitivnoj nauci i veštačkoj inteligenciji: informaciona teleosemantika, problem misreprezentovanja i stvaralačko znanje

Informaciona teleosemantika postulira informacioni sadržaj mentalnih reprezentacija koji svoje značenje realizuje kroz funkcije intencionalnih stanja putem sadržaja koji proizvode reprezentovanjem. Problem naturalističkog određenja intencionalnog i informacionog sadržaja u aktima reprezentovanja jeste problem misreprezentovanja, odnosno formiranja mentalne reprezentacije čiji sadržaj je pogrešno predstavljen. Gualtiero Piccinini je ponudio alternativu i nadogradnju teorije informacione teleosemantike kroz uvođenje dihotomije prirodnih i neprirodnih mentalnih reprezentacija. Neprirodne (veštačke) mentalne reprezentacije grade se odvajanjem prirodnog izvora sadržaja mentalne reprezentacije od njenog aktuelnog okruženja, na način da kognitivni sistem „prati” reprezentaciju u „oflajn” okruženju. Ovakav stav bi mogao da ima duboke implikacije na razumevanje intencionalnosti veštačkih kognitivnih sistema, kao što je to veštačka inteligencija. Lučijano Floridi je opisao funkciju aletizacije, odnosno povezivanja subjekta saznanja sa sadržajem saznanja, u „dinamičkom okruženju” (kao što bi to, na primer, bilo digitalno okruženje), tako da je akter „doveden do” propozicije P. Ovo bi predstavljalo ono što je Floridi nazvao „stvaralačkim znanjem”, znanjem koje se stiče ab anteriori, putem činjenja da nešto bude slučaj; konstruisanjem stanja u kojem je akter odgovoran za to da svet bude modelovan ili opisan putem informacije P. Razumevanje kako veštački reprezentacioni sistem konstruiše unutrašnju simulaciju onoga što predstavlja, sada sada bez aktualnih stimulusa i u „oflajn” okruženju; uz razumevanje da znanje i svedočanstvo koje takav sistem može pružiti o sopstvenom (sa)znanju može biti opisano u terminima informacije P putem koje je sâm sistem modelovao ili kreirao stanje stvari; možda bi moglo da nas približi odgovoru i boljem razumevanju pitanja - šta zapravo saznajemo kada istražujemo kako jedan veštački kognitivni sistem funkcioniše i u kom mediju obrađuje informacije?

KLJUČNE REČI: informacija, mentalna reprezentacija, teleosemantika, misreprezentovanje, simulacija

The Concept of Information and Mental Representation in Cognitive Science and Artificial Intelligence: Informational Teleosemantics, the Problem of Misrepresentation and the Maker's Knowledge

Informational teleosemantics postulates that the informational content of mental representations realizes its meaning through the functions of intentional states via the content produced by representation. The problem with the naturalistic determination of intentional and informational content in acts of representation is the issue of misrepresentation, that is, the formation of a mental representation whose content is incorrectly represented. Gualtiero Piccinini has proposed an alternative and extension to the theory of informational teleosemantics by introducing the dichotomy between natural and nonnatural mental representations. Nonnatural (artificial) mental representations are constructed by separating the natural source of the content of the mental representation from its current environment, such that the cognitive system „tracks“ the representation in an „offline“ environment. This approach could have profound implications for understanding the intentionality of artificial cognitive systems, such as artificial intelligence. Luciano Floridi has described the function of alethisation, or linking the subject of knowledge with the content of knowledge, in a „dynamic environment“ (such as a digital environment), so that the agent is „brought to“ proposition P. This represents what Floridi calls „maker's knowledge“ knowledge acquired ab anteriori, through making something the case; constructing a state in which the agent is responsible for modeling or describing the world through information P. Understanding how an artificial representational system constructs an internal simulation of what it represents, now without current stimuli and in an „offline“ environment, and recognizing that the knowledge and testimony such a system can provide about its own cognition can be described in terms of information P through which the system itself has modeled or created the state of affairs, may bring us closer to answering and better understanding the question - what do we actually learn when we investigate how an artificial cognitive system functions and in which medium it processes informations?

Key words: information, mental representation, teleosemantics, misrepresenting, simulation

Srđan Maraš

ORCID 0000-0002-5699-1961

Posmatranje i učestvovanje u okviru društva (medijskog) spektakla - sa posebnim osvrtom na ulogu intelektualaca danas

U perspektivi savremenog spektakularnog kapitalističkog „razvoja“ gde mediji, pored ostalog, iz unutrašnjih razloga sistematski proizvode s jedne strane osoben tip teorijskih učesnika i, s druge, tzv. angažovane posmatračke, odnos između posmatranja i učestvovanja nameće se kao jedno od važnijih pitanja u pokušaju razumevanja postojeće (medijalizovane) društvene zbilje. „Aktivne pasivnosti“ i „pasivne aktivnosti“, vezane za „posmatračko učestvovanje“ i „učesničko posmatranje“ u okviru medija, nisu međutim, da se naslutiti, istog reda kao one složene i potencijalno emancipatorske aktivne pasivnosti i pasivne aktivnosti što se razvijaju u horizontu inteligibilnosti.

KLJUČNE REČI: posmatranje, učestvovanje, autorefleksija, spektakl, intelektualci

Observation and participation in the framework of society (media) spectacular -with special reference to the role of intellectuals today

In the perspective of contemporary spectacular capitalist development, where the media, among other things, for internal reasons, systematically produces on the one hand a special type of theoretical participants and on the other hand the so-called engaged observers, the relationship between observation and participation emerges as one of the most important questions in the attempt to understand the existing (mediatized) social reality. "Active passivities" and "passive activities", related to "observational participation" and "participatory observation" within the media, are not, however, of the same order as those complex and potentially emancipatory active passivities and passive activities that are developing on the horizon intelligibility.

Key words: observation, participation, self-reflection, spectacle, intellectuals.

Ana Martinoli

ORCID 0000-0002-9509-1878

Uticaj veštačke inteligencije na produkciju medijskih sadržaja - upotreba AI alata u news redakcijama u Srbiji

Integracija veštačke inteligencije (AI) u redakcije radikalno menja medijski pejzaž, samim tim i načine na koji se vesti proizvode i distribuiraju. Ovaj rad istražuje višestruki uticaj veštačke inteligencije na produkciju vesti , ispitujući mogućnosti i izazove koje ona predstavlja . Kroz pregled aktuelnih trendova i studija slučaja, ovaj rad se fokusira na upotrebu AI u svakodnevnom novinarskom radu, omogućavajući analizu podataka u realnom vremenu , efikasnije istraživanje i personalizaciju sadržaja. Teorijski okvir biće nadograđen Epodacima empirijskog istraživanja sprovedenog u redakcijama u Srbiji. Rad za cilj ima sumiranje upotreba veštačke inteligencije za poboljšanje prikupljanja vesti, kreiranje sadržaja i angažovanja publike kod nas, kao i analizu doprinosa AI poboljšanju novinarskih praksi iz perspektive brzine, tačnosti i efikasnosti. Konačno, tekst će u zaključku ponuditi potencijalne pravce za buduću upotrebu AI u novinarstvu, naglašavajući potrebu za kontinuiranim inovacijama i razvoju posebno definisanih etičkih principa koji bi obezbedili odgovorno korišćenje njenih potencijala.

KLJUČNE REČI: AI, mediji, vesti, produkcija sadržaja, novinarstvo

The impact of artificial intelligence on the production of media content - the use of AI tools in newsrooms in Serbia

The integration of Artificial Intelligence (AI) in newsrooms is revolutionizing the media landscape, significantly altering how news is produced and reported. This paper explores the multifaceted impact of AI on news production today, examining both the opportunities and challenges it presents. Through a review of current applications and case studies, this paper highlights how AI is streamlining journalistic workflows, enabling real-time data analysis, and facilitating personalized content delivery. The empirical research focused on newsrooms in Serbia this paper will try and summarize how AI technologies are implemented and employed to enhance news gathering, content creation, and audience engagement. The aim of the paper is to examine how AI benefit journalistic practice in terms of speed, accuracy, and scalability, but also to offer potential directions for the future use of AI in journalism, emphasizing the need for continuous innovation and ethical vigilance to harness its full potential responsibly.

Key words: AI, media, news, content production, journalism

Слађана М. Миленковић

ORCID 0000-0002-0745-6292

Савремено медијско окружење и деца

Циљ рада је истражити начине и могућности употребе медијских садржаја у раду васпитача за стварање нових прилика за учење и подстицање развоја интелигенције деце. Испитани су ставови васпитача о могућностима коришћења интернет садржаја за децу у циљу стварања нових прилика за учење и поспешивања свих аспеката развоја, нарочито развоја интелигенције, као и ставови васпитача о знању родитеља о штетним утицајима медија када се не користе адекватно, и могућности њиховог додатног информисања о примени медија у циљу образовања деце. Узорак је намеран и пригодан - 20 васпитача запослених у ПУ „Радосно детињство” у Новом Саду, а основни метод било је анкетно истраживање на узорку. Добијени резултати показују да васпитачи користе дигиталне медије у припреми, реализацији и креирању прилика за учење, за информисање о методичким иновацијама, али указују да је потребно опремити вртиће и похађати семинаре стручног усавршавања.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: медији, предшколци, васпитачи, васпитно-образовни рад

Modern Media Environment and Children

The goal of the work is to research the ways and possibilities of using media content in the work of preschool educators to create new opportunities for learning and encouraging the development of children's intelligence. Educators' views on the possibilities of using internet content for children in order to create new opportunities for learning and promoting all aspects of development, especially the development of intelligence, were examined, as well as the views of educators on parents' knowledge of the harmful effects of the media when they are not used adequately and the possibility of providing them with additional information on the use of media for the purpose of educating children. The sample is deliberate and convenient - 20 educators employed in the PU "Radosno detinjstvo" in Novi Sad, Serbia and the basic method was survey research on the sample. The obtained results show that educators use digital media in the preparation, implementation and creation of opportunities for learning, to inform about methodological innovations, but indicate that it is necessary to equip kindergartens and attend professional training seminars.

Key words: media, preschoolers, educators, educational work

Sofija Mojsić

ORCID 0009-0008-9121-8545

Benjaminova kritika modernog fenomena štampe i informacije i njegovo uzdizanje priče

U ovom tekstu autorka najpre izlaže Benjaminovu kritiku moderne štampe i njene ključne komponente informacije kao grobara drevnog fenomena priče, pripovedanja i pripovedača. Za razliku od moderne štampe i informacija koje za svoj predmet i sadržaj imaju ono što nam je najbliže i što se može brzo proveriti i tako se pojavljuje kao da je razumljiva i plauzibilna iako često nije egzaktnija od vesti iz prethodnih stoleća, pripovedač, pripovedanje i priča su rezultat rada brojnih generacija koje se nastavljaju jedna na drugu i istražuju življeni život, iz njega izvlače pouku i saopštavaju je u obliku mudrosti i davanja saveta slušaocima i čitaocima. Autorka zajedno sa Benjaminom uznosi priču i pripovedanje kao primer i medijum autentične i mudre duhovne inteligencije i egzistencije.

KLJUČNE REČI: moderno društvo, štampa, informacija, priča, smisao života

Benjamin's critique of modern phenomenon of press and information and his praise of story

The author in this paper puts forward Benjamin's critique of the modern press and its information as a grave digger of the ancient phenomenon of story, story telling and story teller. In contrast to the modern press and information which as their subject have things which are the nearest to us and which can be quickly verified and so they appear as if they were understandable and plausible although they are often not more exact from the news from past centuries, the story teller, story telling and story are the result of continual work of many generations who explore the lived experience of life from which they draw its moral and communicate it in the form of wisdom and advice to listeners and readers. The author together with Benjamin praises story and story telling as a paragon and medium of the genuine and wise spiritual intelligence and existence.

Key words: the modern society, press, information, story, the meaning of life

Dejana Nešić

ORCID 0000-0003-0075-2870

Kritika upotrebe veštačke inteligencije u medijima

Prvi deo rada sastoji se od teorijskog proučavanja etičkih izazova koji nastaju usled razvoja i korišćenja veštačke inteligencije (VI) u medijima. Osim brzine, efikasnosti i automatskog generisanja sadržaja, medijski radnici kao pozitivne strane izdvajaju i širinu i dostupnost informacija, kvalitetniji sadržaj, podršku novinarima, inovaciju i modernizaciju (Kaleidoskop Media, 2024). Izazovi se tiču novinarske etike, kreativnosti i društvenih posledica, te medijski radnici kao negativne strane identifikuju neproverenost i manipulaciju informacijama, urušavanje profesionalnosti, ali i gubitak radnih mesta, ograničenost kreativnosti i ljudske interakcije, kao i zavisnost od tehnoloških kompanija. Potencijalna manipulacija javnim mnjenjem postavlja dilemu kako se profesija čiji kredibilitet zavisi od poverenja može etički osloniti na veštačku inteligenciju koja se koristi za kreiranje duboko lažnih sadržaja (deepfakes). Drugi deo rada čini empirijsko istraživanje stavova studenata novinarstva prema primeni veštačke inteligencije u medijima. Učesnici u istraživanju su studenti Fakulteta političkih nauka u Beogradu, Filozofskog fakulteta u Nišu i Učiteljskog fakulteta u Jagodini. Upitnik se sastoji od opštih sociodemografskih pitanja, pitanja o upoznatosti sa veštačkom inteligencijom, kratkog uvoda u pojam veštačke inteligencije, i pitanja o stavovima učesnika prema primeni veštačke inteligencije u medijima. Cilj istraživanja je opisati i objasniti stavove studenata novinarstva o različitim aspektima sa kojima je novinarska profesija suočena usled razvoja i primene veštačke inteligencije. Stavovi studenata novinarstva biće komparativno analizirani u odnosu na rezultate najnovijih empirijskih istraživanja u Srbiji o stavovima novinara i urednika prema primeni veštačke inteligencije (Kaleidoskop Media, 2024), kao i o stavovima javnosti prema ovoj temi (Budić, 2023).

KLJUČNE REČI: veštačka inteligencija, mediji, urednici, novinari, javnost, dezinformacije, lažan sadržaj

Criticism of the Use of Artificial Intelligence in the Media

The first part of the paper consists of a theoretical study of ethical challenges arising from the development and usage of artificial intelligence (AI) in the media. In addition to speed, efficiency and automatic content generation, media workers single out the breadth and availability of information, better content, support for journalists, innovation and modernization as positive aspects (Kaleidoskop Media, 2024). The challenges concern journalistic ethics, creativity and

social consequences, and media workers identify the unverification and manipulation of information as negative aspects, the collapse of professionalism, but also the loss of jobs, limited creativity and human interaction, as well as dependence on technology companies. The potential manipulation of public opinion raises the dilemma of how a profession whose credibility depends on trust can ethically rely on artificial intelligence used to create deepfakes. The second part of the paper consists of an empirical investigation of the attitudes of journalism students towards the usage of artificial intelligence in the media. Participants in the research are students of the Faculty of Political Sciences in Belgrade, the Faculty of Philosophy in Niš and the Faculty of Teachers in Jagodina. The questionnaire consists of general sociodemographic questions, questions about familiarity with artificial intelligence, a short introduction to the concept of artificial intelligence, and questions about the participants' attitudes towards the use of artificial intelligence in the media. The goal of the research is to describe and explain the attitudes of journalism students about the various aspects that the journalism profession is faced with due to the development and application of artificial intelligence. The attitudes of journalism students will be comparatively analyzed in relation to the results of the latest empirical research in Serbia on the attitudes of journalists and editors towards the application of artificial intelligence (Kaleidoskop Media, 2024), as well as the attitudes of the public towards this topic (Budić, 2023).

Key words: artificial intelligence, media, editors, journalists, public, misinformation, deepfakes

Danijela Pantić Conić

ORCID 0000-0003-0596-977X

Mediji i veštačka inteligencija

Ovaj rad istražuje transformativne efekte veštačke inteligencije (AI) na medije i kulturu. Razmatra se kako je AI promenila kreaciju, distribuciju i konzumaciju medijskog sadržaja, uvodeći nove oblike personalizacije, automatizacije i interaktivnosti. Takođe, istražuje uticaj AI na kulturne prakse, uključujući način na koji se kulturni sadržaji proizvode i konzumiraju, kao i kako AI oblikuje identitet, vrednosti i kulturne norme u digitalnom dobu. Na kraju, rad se osvrće na etičke implikacije i potencijalne rizike koje AI donosi u medijsko-kulturnu sferu.

KLJUČNE REČI: Veštačka inteligencija, medijska transformacija, kulturne prakse, personalizacija, etički uticaj

Media and Artificial Intelligence

This paper explores the transformative effects of artificial intelligence (AI) on media and culture. It examines how AI has changed the creation, distribution, and consumption of media content by introducing new forms of personalization, automation, and interactivity. The study also analyzes AI's impact on cultural practices, including the ways cultural content is produced and consumed, as well as how AI shapes identity, values, and cultural norms in the digital age. Finally, the paper addresses the ethical implications and potential risks that AI brings to the media and cultural sphere.

Key words: Artificial Intelligence (AI), Media Transformation, Cultural Practices, Personalization, Ethical Implications

Andrea Pjević

ORCID 0009-0006-7847-2747

Estetizacija rata: Upotreba veštačke inteligencije i stilovi izveštavanja

Generisana veštačkom inteligencijom, fotografija „Sve oči uprte u Rafah” koja je nastala u trenutku izraelskih napada na Rafah u Gazi postala je najviralnija AI-generisana fotografija ikada. Oslanjajući se na estetičku teoriju Teodora Adorna, ovaj rad istražuje estetske obrasce u stilovima izveštavanja povezane sa navedenom fotografijom. Cilj istraživanja je preispitivanje uloge veštačke inteligencije u estetizaciji rata. Takođe se razmatraju etičke i političke posledice ovih prikaza, sa posebnim fokusom na to kako AI tehnologije utiču na percepciju sukoba.

KLJUČNE REČI: veštačka inteligencija, fotografija, rat, izveštavanje

War aesthetics: Use of Artificial Intelligence and styles of reporting

An artificially generated picture titled „*All Eyes on Rafah*”, created during Israeli attacks on Rafah in the Gaza Strip, has become the most viral artificially generated image in history. Drawing on the aesthetic theory of Theodor Adorno, this paper focuses on the aesthetic patterns in the styles of reporting associated with the aforementioned photograph. The goal of the research paper is to review the use of artificial intelligence in the aestheticization of war. Additionally, we examine the ethical and political implications of these displays, with a particular focus on the impact of AI on the perception of the conflict.

Key words: artificial Intelligence, photography, war, reporting

Andreja Prokopijević

ORCID 0009-0003-1828-0514

Uticaj veštačke inteligencije na percepciju i vrednovanje umetničkih praksi

Rad preispituje uticaj veštačke inteligencije (VI) na status i percepciju savremene umetnosti, uzimajući u obzir kulturne i pragmatičke aspekte vrednosti koje su kreirane i prepoznate od strane društva. Predstavljeni primeri radova koji koriste VI u svojoj produkciji i konceptualizaciji ukazuju na nove pojave unutar institucionalnog okruženja sveta umetnosti, kao i na samu percepciju ili recepciju dela, u zavisnosti od tipa umetničkog medija. Primenom francuske škole sociologije umetnosti, ispituje se problem transgresije etičkih i estetskih normi koje nastaju upotrebom VI. Na koji način upotreba VI transformiše odnos posmatrač-delo, odnosno menja status umetničkog dela testirajući sposobnost posmatrača da odvoji stvarnost od virtuelne realnosti na kognitivnom i perceptivnom nivou.

KLJUČNE REČI: sociologija umetnosti, veštačka inteligencija, transgresija normi, percepcija, status umetnickog dela

The impact of artificial intelligence on the perception and evaluation of artistic practices

The paper examines the impact of artificial intelligence (AI) on the status and perception of contemporary art, taking into account the cultural and pragmatic aspects of values that are created and recognized by society. The presented examples of works that use AI in their production and conceptualization indicate new phenomena within the institutional environment of the art world, as well as the perception or reception of the work, depending on the type of artistic medium. By applying the French school of sociology of art, the problem of transgression of ethical and aesthetic norms arising from the use of AI is examined. How does the use of AI transform the viewer-artwork relationship, that is, it changes the status of the artwork by testing the viewer's ability to separate actual reality from virtual reality on a cognitive and perceptual level.

Key words: sociology of art, artificial intelligence, transgression of norms, perception, status of artwork

Срђан Шаровић

ORCID 0009-0004-1255-3558

Уна Поповић

ORCID 0000-0002-3024-1345

ВИ Филозоф?

У савременој цивилизацији алгоритми названи вештачком интелигенцијом се намећу као референтна тачка и најпоузданији извор знања. Савремена технологија обезбеђује да се на питање било које врсте добије резултат претраживања огромне базе података, што води некритичкој изградњи поверења у понуђене одговоре. На делу је делегирање одговорности за стицање знања као и за самостално промишљање, будући да тзв. ВИ алгоритми успешно анализирају и систематизују било који одабрани садржај. Питање које желимо да поставимо је да ли се тзв. ВИ може употребити на томе супротан начин – као (дидактичко) средство за подстицање промишљања и, посебно, за подучавање у филозофији? Такав алгоритам не би нудио податке о постојећим филозофским идејама, већ би сам морао да оперише као филозоф – постављајући питања. У овом излагању представимо модел таквог „ВИ филозофа”.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: филозофија, вештачка интелигенција, питања, одговори, знање

AI Philosopher?

In modern civilization, algorithms referred to as artificial intelligence are emerging as a reference point and the most reliable source of knowledge. Modern technology ensures that any question can be answered by searching an enormous database, leading to uncritical acceptance of offered responses. The delegation of responsibility for acquiring knowledge and independent thinking is underway, as so-called AI algorithms successfully analyze and systematize any chosen content. The question we want to pose is whether so-called AI can be used oppositely – as a (didactic) tool to stimulate thinking and, particularly, for teaching philosophy. Such an algorithm would not provide data on existing philosophical ideas but would have to operate as a philosopher – it would pose questions. In this presentation we will introduce a model for such a 'AI philosopher'.

Key words: philosophy, artificial intelligence, questions, answers, knowledge

Katarina Šmakić

ORCID 0009-0003-3838-9525

Veštačka inteligencija u medijima: Inovacije, etički izazovi i uticaj na budućnost informisanja

Veštačka inteligencija (AI) postaje sve značajniji faktor u razvoju i transformaciji medijskih sistema. Ovaj rad istražuje primenu AI tehnologija u različitim aspektima medija, uključujući automatizaciju novinarstva, personalizaciju sadržaja, analizu podataka o korisnicima, te optimizaciju oglašavanja. Posebna pažnja posvećena je analizi etičkih i društvenih izazova koji proizilaze iz upotrebe AI u medijima, kao što su pristrasnost algoritama, dezinformacije, i zaštita privatnosti korisnika. Rad takođe razmatra potencijalne koristi koje AI donosi medijskim organizacijama, kao i načine na koje se može osigurati odgovorna i transparentna primena ovih tehnologija.

KLJUČNE REČI: veštačka inteligencija (AI), medijski sistemi, automatizacija novinarstva. etika veštačke inteligencije (AI), algoritamska pristrasnost

Artificial Intelligence in Media: Innovations, Ethical Challenges, and the Impact on the Future of Information

Artificial intelligence (AI) is becoming an increasingly significant factor in the development and transformation of media systems. This paper explores the application of AI technologies in various aspects of media, including journalism automation, content personalization, user data analysis, and advertising optimization. Special attention is given to the analysis of ethical and social challenges that arise from the use of AI in media, such as algorithmic bias, misinformation, and user privacy protection. The paper also examines the potential benefits that AI brings to media organizations, as well as ways to ensure the responsible and transparent application of these technologies.

Key words: artificial Intelligence (AI), Media Systems, Journalism Automation, Ethics of Artificial Intelligence (AI), Algorithmic bias

Damir Smiljanić

ORCID 0000-0002-5791-620X

Koliko pametan je *smartfon*?

Telefonski medij je s pojavom "pametnog telefona" (*smartphone*) doživeo neku vrstu evolucije. McLuhanovski govoreći, korisnik novih mobilnih telefona dobio je jedan novi produžetak: mediji sada nadograđuju i ljudsku inteligenciju. Čini se da je korisnicima ovakvih telefona olakšana obrada informacija – mogu relativno brzo doći do novih informacija, odvojiti relevantne podatke od irelevantnih, kao i lakše sistematizovati svoje poznavanje neke materije. Međutim, šta je s pameću samih korisnika – da li oni koristeći mnogobrojne aplikacije na mobilnim telefonima unapređuju svoju inteligenciju i usavršavaju svoje kompetencije? Ili stvari stoje suprotno: da li višak (prividnog) znanja možda šteti našoj inteligenciji? Autorova namera je da preispita ovde pretpostavljeni koncept inteligencije, a pri tome će mu od koristi biti *neofenomenološka* distinkcija između *situacija* i *konstelacija*.

KLJUČNE REČI: smartfon, inteligencija, Nova fenomenologija, situacije, konstelacije

How Smart is a *Smartphone*?

The telephone medium experienced a kind of evolution with the development of the "smartphone". In McLuhanian terms, the user of the new mobile phones has received a new extension: the media are now also upgrading human intelligence. Users of such phones seem to have optimized data processing – they can find new information relatively quickly, separate relevant data from irrelevant ones, and more easily systematize their knowledge of a subject. But what about the minds of the users themselves - are they enhancing their intelligence and improving their competences by using the many applications on mobile phones? Or things are completely different: is increased (sham) knowledge possibly harming our intelligence? The author's intention is to reexamine the concept of intelligence assumed here, and for this purpose the *neophenomenological* distinction between *situations* and *constellations* will be useful.

Key words: smartphone, intelligence, New Phenomenology, situations, constellations

Ognjen Stanković

ORCID 0009-0003-9785-4327

Emocionalna inteligencija i psiho-socijalna adaptiranost savremenog korisnika medija u svetlu digitalnog kapitalizma

U radu ćemo analizirati aksiološke kategorije socijalne i emocionalne inteligencije u smislu: socijalne svesnosti pojedinca (kada je akcenat na razvijanju osećanja čoveka o drugima), takođe i o kategoriji socijalne spretnosti (kada ljudi postupaju shodno svojoj emocionalnoj i kognitivnoj svesnosti). Što se tiče aspekata prvopomenute kategorijalnosti, bavićemo se time kako se razvija socijalna adaptiranost kod savremenog korisnika društvenih medija u odnosu na razvijanje emocionalne inteligencije, tj. kakve su veze između intrapsihičkog sklopa savremenih korisnika medija u odnosu sa interpersonalnim medijskim povezivanjem (sa drugima). Nastojaćemo da utvrdimo koliko kvalitet komunikacije utiče na ostvarivanje ljudskih razvojnih potencijala pri udruživanju s drugima, pogotovu danas u svetu medija. Analiziraćemo to kako na „digitalnoj planeti“ kognitivni, emocionalni stil sjedinjavanja konzumenata sa drugima biva autističan, neautentičan, ekstremno konformističan ili biva obogaćujući, integrativan, donoseći komplementarnost i usavršavanje kroz pravi dijalog sa drugim. Istražićemo na koji način moderni korisnik digitalnih medija ispunjava svoje psiho-socijalne motive, kako usmerava svoju egzistencijalnu potrebu da se konformira sa drugima. Takođe, utvrdićemo, koliko su njegove potrebe prihvaćene i uvažene od strane medijskih agensa, i utvrditi kako savremeni pojedinac izgrađuje svoj unutrašnji svet, tj. kako usklađuje svoje potrebe sa nametnutim potrebama medijskog sistema, s obzirom da je pod velikim uticajem komercijalnih sadržaja koji u atmosferi digitalnog kapitalizma, prodiru u sva polja ljudske delatnosti. Obrazložićemo na koji način dominantne korporativne stragije ne samo da oblikuju kako korisnici percipiraju svoje potrebe i zadovoljstva, već i kako te potrebe usklađuju s proklamovanim vrednostima digitalne ekonomije.

KLJUČNE REČI: socijalna inteligencija, mediji, emocije, inteligencija, emocionalna inteligencija

Emotional Intelligence and Psycho-Social Adaptation of Contemporary User of media in the Light of Digital Capitalism

In this paper, we will analyze the axiological categories of social and emotional intelligence in terms of: social awareness of the individual (when the emphasis is on developing a person's feelings about others), as well as the category of social skills (when people act according to their emotional and cognitive awareness). As for the aspects of the aforementioned categories, we

will address how social adaptation develops in modern social media users in relation to the development of emotional intelligence, i.e., what the connections are between the intrapsychic makeup of contemporary media users and their interpersonal media connections (with others). We will strive to determine how the quality of communication affects the realization of human developmental potentials when interacting with others, especially today in the world of media. We will analyze whether on the 'digital planet' the cognitive and emotional style of consumers' connection with others is autistic, inauthentic, extremely conformist, or truly enriching and integrative, bringing complementarity and improvement through genuine dialogue with others. We will explore how the modern user of digital media fulfills their psycho-social motives and how they direct their existential need to conform with others. Additionally, we will determine to what extent their needs are accepted and respected by media agents, and how the modern individual constructs their inner world, i.e., how they align their needs with the imposed needs of the media system, given that they are heavily influenced by commercial content that, in the atmosphere of digital capitalism, permeates all fields of human activity. We will explain how dominant corporate strategies not only shape how users perceive their needs and satisfactions but also how these needs are aligned with the proclaimed values of the digital economy.

Key words: social intelligency, media, emotions, intelligency, emotional intelligency

Sonja Tomović-Šundić

ORCID 0009-0002-9679-9007

Analiza vještačke inteligencije u medijima u svjetlu Kantovog ideala prosvjećenosti

U radu se analizira da li medijski sadržaj generisani vještačkom inteligencijom unose nekreativnost, neoriginalnost, uniformnost, suprotno idealima Imanuela Kanta. Kantova lozinka za prosvjećenog čovjeka glasi: Sapere aude, čime se insistira na racionalnosti kao ključnoj odrednici ljudskog načina postojanja. Shodno tome iznosi se zaključak da vještačka inteligencija, bez obzira na određene pozitivne strane, neće moći da zamijeni novinare i suspenduje novinarsku profesiju. Nedostatak autorskog pečata, kreativnosti i kritičkog mišljenja, moralnih načela, govore u prilog tome da je ljudska intetvencija i dalje primarna instanca koja određuje kvalitet novinarskog izvještavanja.

KLJUČNE REČI: medijski sadržaj, vještačka inteligencija, kreativnost, kritičko mišljenje, autorstvo

Analysis of artificial intelligence in the media in the light of Kant's ideal of enlightenment

The paper analyzes whether media content generated by artificial intelligence introduces uncreativity, unoriginality, uniformity, contrary to the ideals of Immanuel Kant. Kant's password for the enlightened man reads: Sapere aude, which insists on rationality as a key determinant of the human way of being. Accordingly, it is concluded that artificial intelligence, regardless of certain positive aspects, will not be able to replace journalists and suspend the journalistic profession. The lack of an author's stamp, creativity and critical thinking, moral principles, speak in favor of the fact that human intervention is still the primary instance that determines the quality of journalistic reporting.

Key words: media content, artificial intelligence, creativity, critical thinking, authorship

Divna Vuksanović

ORCID 0000-0002-2288-0796

Filozofija medija: inteligencija u tehnološkom okruženju

Tekst s aspekta filozofije medija dovodi u vezu pojmove mediji i inteligencija; u tom kontekstu razmatra se relacija između čovekovog uma i mogućnosti veštačke inteligencije da prati ili čak pevažiđe čovekov um. Reč je, dakle, o komparaciji između čoveka i inteligentne mašine. U okviru ovog odnosa preispituje se i pojam medijske inteligencije, kao sposobnosti da se razumeju i pravilno interpretiraju mediji, mišljeni kao celina, s posebnim osvrtom na veštačku inteligenciju. Naposljetku, iznova se pokreće pitanje da li je tzv. veštačka inteligencija uistinu inteligencija, i kakve su perspektive inteligentnih mašina u odnosu na čovekove potrebe i njegov svet. Sve ove dileme iskazuju se unutar kapitalističke društveno-ekonomske prakse, što autorka podvrgava problematizovanju i kritici.

KLJUČNE REČI: mediji, inteligencija, veštačka inteligencija, kapitalizam, kritika, filozofija medija

Philosophy of Media: Intelligence in a Technological Environment

From the perspective of philosophy of media, this text explores the interplay between media and intelligence. It examines the relationship between the human mind and the potential of artificial intelligence to emulate or even surpass human cognition. This comparison between humans and intelligent machines is central to the discussion. The text reconsiders the concept of media intelligence, defined as the ability to understand and accurately interpret media in its entirety, with a particular focus on artificial intelligence. Ultimately, it questions whether so-called artificial intelligence can truly be considered intelligence and explores the prospects of intelligent machines in relation to human needs and the human world. These dilemmas are situated within the context of capitalist socio-economic practices, which the author critiques and problematizes.

Key words: media, intelligence, artificial intelligence, capitalism, criticism, philosophy of media

Učesnici

Speakers

AGATONOVIĆ Miloš

milos.agatonovic@vaspks.edu.rs

Miloš Agatonović (1986) je diplomirao na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu 2012. godine, gde je i doktorirao pošto je odbranio svoju doktorsku disertaciju – *Ničeova etika i kritika morala* (2017). Agatonović je viši predavač (naučna oblast: Filozofija) na Akademiji vaspitačko-medicinskih strukovnih studija, Odsek Kruševac. Član je Laboratorije za digitalno društvo (DigiLab) Instituta za filozofiju i društvenu teoriju. Objavio je radove u sledećim naučnim časopisima: *AI and Society* (Springer Nature), *Filozofija i društvo* (Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Univerzitet u Beogradu), *Balkan Journal of Philosophy* (Bulgarian Academy of Sciences), *Theoria* (Srpsko filozofsko društvo) i *Kultura* (Zavod za proučavanje kulturnog razvitka).

Miloš Agatonović (1986) graduated from the Faculty of Philosophy at the University of Belgrade in 2012, where he also earned his doctorate after defending his dissertation titled *Nietzsche's Ethics and Critique of Morality* in 2017. Agatonović is a senior lecturer (academic field: Philosophy) at The Academy of Applied Preschool Teaching and Health Studies, Kruševac Section. He is a member of the Laboratory for Digital Society (DigiLab) at the Institute for Philosophy and Social Theory. He has published papers in the following academic journals: *AI and Society* (Springer Nature), *Philosophy and Society* (Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade), *Balkan Journal of Philosophy* (Bulgarian Academy of Sciences), *Theoria* (Serbian Philosophical Society), and *Kultura* (Institute for Cultural Development Studies, Serbia).

BOJIĆ Ljubiša

Ljubiša Bojić je komunikolog, futurolog i autor rada "Metaverzum kroz prizmu moći i zavisnosti: šta će se desiti kada virtuelni svet postane privlačniji od stvarnosti?" i monografije "Kulturni

ljubisa.bojic@ivi.ac.rs

organizam ili tehno-feudalizam: kako rastuće zavisnosti i veštačka inteligencija oblikuju savremeno društvo". Bojić je doktorirao na Univerzitetu Lion II, Francuska 2013. godine i trenutno je viši naučni saradnik i član Laboratorije za digitalno društvo, Instituta za filozofiju i društvenu teoriju, Univerziteta u Beogradu, viši naučni saradnik Istraživačko-razvojnog instituta za veštačku inteligenciju Srbije. Bojić je izabran za saradnika Univerziteta u Beču, katedra za komunikologiju. Napisao je više od 50 naučnih radova, od kojih su neki objavljeni u vodećim časopisima, kao što su European Journal of Futures Research i Communications: The European Journal of Communication Research. Bojić je bio član radne grupe Vlade Republike Srbije koja se bavila razvojem etičkih standarda za veštačku inteligenciju. On je takođe i osnivač EMERGE: Foruma o budućnosti čovečanstva vođenog veštačkom inteligencijom i inicijator Beogradske povelje digitalnih sloboda, sa ciljem da se pokrene javna rasprava o sistemima za preporuke kao javnom dobru i digitalnom identitetu kao ljudskom pravu.

Ljubiša Bojić is a communication scientist, futurist, and the author of the paper "Metaverse through the prism of power and addiction: what will happen when the virtual world becomes more attractive than reality?" and the monograph "Cultural Organism or Techno-Feudalism: How Growing Dependencies and Artificial Intelligence Shape Contemporary Society." Bojić earned his Ph.D. from the University of Lyon II, France, in 2013 and is currently a senior research fellow and member of the Laboratory for Digital Society at the Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade, and a senior research fellow at the The Institute for Artificial Intelligence Research and Development of Serbia. Bojić has been appointed as a fellow at the University of Vienna, Department of Communication. He has written more than 50 scientific papers, some of which have been published in leading journals such as the European Journal of Futures Research and Communications: The European

Journal of Communication Research. Bojić was a member of a Government of the Republic of Serbia working group focused on developing ethical standards for artificial intelligence. He is also the founder of EMERGE: Forum on the Future of Humanity Driven by Artificial Intelligence and the initiator of the Belgrade Charter of Digital Freedoms, aimed at sparking public debate about recommendation systems as a public good and digital identity as a human right.

BRADIĆ Tamara

dobriktamara@gmail.com

Master psiholog i akreditovani psihoterapeut integrativne psihoanalitičke psihoterapije , punopravni član Ruske lige psihoterapeuta, doktorant na odseku za humanistiku na Fakultetu za Medije i Komunikaciju Unevrziteta Singidunum. Osnivač i predsednik Udruženja za duhovni i psihološki razvoj "Glas duše" od juna 2023.godine. Izlagala je brojne radove na kongresima psihologa, defektologa i psihoterapeuta u Srbiji i Rusiji.

Master psychologist and accredited psychotherapist of integrative psychoanalytic psychotherapy, full member of the Russian League of Psychotherapists, doctoral student at the Department of Humanities at the Faculty of Media and Communication of Singidunum University. Founder and president of the Association for Spiritual and Psychological Development & "Voice of the Soul" since June 2023. She presented numerous papers at congresses of psychologists, special education teachers and psychotherapists in Serbia and Russia.

БУЛИЋ Каменко

kamenko22@hotmail.com

Каменко Булић завршава студије хуманистичких знаности са новинарством на Факултету Политичких Наука Универзитета у Београду (*алма матер*). У егзилу у наставља са магистарским радом на Свеучилишту Амстердам (*антропологија социоекономике и миграције*), а докторску дисертацију брани

на амстердамској Школи социолошких истраживања (*конструкција идентитета глобалних дијаспора*) На Опен Универзитету у Уједињеном Краљевству комплетира постдокторални студиј у теорији медија (*медији, миграције, дијаспоре, транснационалне заједнице*). Ове је године на студијском путовању истражујући глобалне медије уз потенцијал тоталитаристичких инклинација.

Kamenko Bulić began his studies with journalism at the Faculty of Political Sciences of the University of Belgrade (*alma mater*). In exile he continues with his master's thesis at the University of Amsterdam (*anthropology of socioeconomics and migration*), had defended his doctoral dissertation at the Amsterdam School of Sociological Research (*identity construction of global diasporas*), and in the United Kingdom at the Open University completed a postdoctoral study in media theory (*media, migrations, diasporas, transnational communities*). He is now doing international research on global media and their potential for totalitarian inclinations (*sabbatical leave*).

ЋАЛОВИЋ Драган

calovicdragan@gmail.com

Драган Ћаловић рођен је 1976. године. Дипломирао је Сликарство на Факултету ликовних уметности 1998. године, и Арапски језик и књижевност на Филолошком факултету 2006. године. Магистрирао је теорију уметности и медија на интердисциплинарним студијама при Универзитету уметности у Београду 2005. године, а на истој групи је и докторирао 2008. године.

У звању редовног професора запослен је на Факултету савремених уметности у Београду где предаје предмете из области теорије уметности. На Филолошком факултету у Београду предаје предмете из области јапанске уметности.

Аутор је пет монографија и преко седамдесет

научних радова објављених у научним часописима и зборницима у земљи и иностранству.

Dragan Čalović (Belgrade, Serbia) was born in 1976. He is a Full Professor at the Faculty of Contemporary Arts and at the Faculty of Philology. He teaches Contemporary Theories of Art and Design, Theory of New Media, Spatial Theories and Japanese Art.

He was graduated from Faculty of Arts with a Bachelor's degree in Fine arts in 1998, and from Faculty of Philology with a Bachelor's degree in Arabic language and culture in 2006. In 2005 he was graduated from University of Arts in Belgrade, Interdisciplinary studies with a Master's degree in Theory of arts and media. Dragan Čalović obtained his PhD in Science of arts at the University of Arts in Belgrade, in 2008. His main research interest remains in the field of contemporary art, digital art and new media.

He has published five monographs and over 70 papers in scientific journals.

DAMNJANOVIĆ Ivana

ivana.damnjanovic@fpm.bg.ac.rs

Ivana Damnjanović je vanredna profesorka Univerziteta u Beogradu – Fakulteta političkih nauka. Njena istraživačka interesovanja obuhvataju veze između politike i tehnologije, političko nasilje, demokratiju i demokratizaciju. Do sada je objavila dve monografije i više od 20 radova u nacionalnim i međunarodnim časopisima i zbornicima.

Ivana Damnjanović is an Associate Professor at the University of Belgrade – Faculty of Political Science. Her research interests include relationships and intersections between politics and technology, political violence, democracy, and democratization. So far, she has authored two books as well as over 20 papers in national and international journals and edited volumes.

ĐEKOVIĆ MIKETIĆ Virdžinija

virdzinia@gmail.com

Virdžinija Đeković Miketić, doktorantkinja je na naučnim studijama Menadžmenta kulture i medija na Fakultetu dramskih umetnosti, aktivistkinja i radnica u kulturi. U svom naučnom radu bavi se istraživanjima mogućnosti participativnih praksi u oblasti kulturnih politika, relacijama zajedničkog dobra i lokalnog građanskog organizovanja, odnosom medija i zajednice. Kroz praktičan rad preko petnaest godina učestvuje u kampanjama javnog zagovaranja za unapređenje sistema savremene umetničke scene, posebno u civilnom sektoru. Članica je međunarodnog UNESCO odbora za civilni sektor u okviru Konvencije o zaštiti i unapređenju raznolikosti kulturnih izraza. Nekoliko godina bila je u sastavu upravnog odbora Asocijacije Nezavisna kulturna scena čija je i danas aktivna članica. Radi na Institutu za Filozofiju i društvenu teoriju i programska je direktorka organizacije Tačka komunikacije.

Virdžinija Đeković Miketić is a PhD candidate at the Faculty of Dramatic Arts. She is an activist and cultural worker. Her research focuses on exploring the possibilities of participatory practices in the field of cultural policies, the relationship between the common good and local civic organizing, and the interaction between media and the community. With over fifteen years of practical experience, she actively participates in advocacy campaigns for the improvement of the contemporary art scene, particularly within the civil sector. She is a member of the international UNESCO committee for the civil sector under the Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions. For several years, she was a board member at the Independent Cultural Scene Association. She works at the Institute for Philosophy and Social Theory and is the program director of the organization Tačka komunikacije.

FEJZIĆ ČENGIĆ Fahira

fahira.fejzic.cengic@gmail.com

Fejzić Čengić Fahira rođena je u Visokom. Diplomirala je, magistrirala i doktorirala na Fakultetu političkih nauka na Odsjeku komunikologija/žurnalistika. U zvanje redovnog profesora izabrana je 2015. godine. Predaje nastavne discipline: Teorija informacija, Printano novinarstvo, Istraživačko novinarstvo, Medijska kultura, Filozofija medija. Napisala je veliki broj stručnih i naučnih radova te sedamnaest knjiga: *Medijska globalizacija svijeta* (2004), *Uvod u teoriju informacija* (2008) – udžbenik za studente, *Medijska kultura u Bosni i Hercegovini* (2009), *Riječ je temelj društvenog života* (2012), *Stvarnost i mediji* (I izdanje 2014. i II izdanje 2016), *Nelagode s medijima* (2016), *Putopisi – Čuvari frekvencija* (2011), *Balkanski putopisi* (2015), *Evrad - Seven days of Heart* (2020), *Knowledge Crisis of Modern Time* (2019), *Kao ribe u vodi* (2018) te *Medijski zapis o zemlji* (2021), *Uvod u studije medija* (2022), *Život je veći od svake obmane* (2022), *Lav bosanski* (2022 – I izdanje i 2023 – II izdanje). Učestvovala je na brojnim naučnim, međunarodnim i domaćim konferencijama, kongresima i simpozijima. Bila je sekretar Odsjeka, u dva navrata bila šef Odsjeka komunikologije/žurnalistike na Fakultetu političkih nauka. Dobitnik je interne nagrade Fakulteta za najbolji osvrt 2008. godine, za tekst o knjizi Carle del Ponte, objavljen u časopisu ANUBiH "Dijalog".

Fejzic Čengić Fahira was born in Visoko. She received her bachelor's degree, master's degree and doctorate at the Faculty of Political Sciences at the Department of Communication Studies/Journalism. She was elected full professor in 2015. He teaches the following subjects: Theory of Information, Print Journalism, Investigative Journalism, Media Culture, Media Philosophy. She has written a large number of professional and scientific papers and seventeen books: *Media Globalization of the World* (2004), *Introduction to Information Theory* (2008) – a textbook for students, *Media Culture in Bosnia and Herzegovina* (2009), *The Word is the Foundation*

of Social Life (2012), Reality and media (I edition 2014 and II edition 2016), Discomfort with the media (2016), Travelogues – Frequency Keepers (2011), Balkan travelogues (2015), Evrad - Seven days of Heart (2020), Knowledge Crisis of Modern Time (2019), Kao ribe u voda (2018) and Media record of the country (2021), Introduction to media studies (2022), Life is greater than any deception (2022), The Bosnian Lion (2022 – I edition and 2023 – II edition). She participated in numerous scientific, international and domestic conferences, congresses and symposiums. She was the secretary of the Department, on two occasions she was the head of the Department of Communication/Journalism at the Faculty of Political Sciences. He won the Faculty's internal award for the best review in 2008, for the article about Carla del Ponte's book, published in the ANUBiH magazine "Dijalog".

ЈАКШИЋ Предраг

predragjaksic@gmail.com

Предраг Јакшић је дипломирао драматургију на Факултету драмских уметности у Београду. На истом смеру завршио је и мастер студије. Докторирао је на научним студијама Теорије драмских уметности, медија и културе, на истом факултету. Пише и песме, драме, сценарија и бави се филмском режијом.

Predrag Jakšić graduated at Dramaturgy Department, Faculty of Dramatic Arts in Belgrade, Serbia. He finished his Master studies at the same department. He received his doctorate at the FDU, on the PhD program Theory of Dramatic Arts, Media and Culture. He, also, writes poetry, plays, screenplays and directs movies

KITANOVIĆ Dragana

deardragana@gmail.com

Dragana Kitanović je diplomirala engleski jezik i književnost na Filološkom fakultetu u Beogradu. Magistrirala je na naučnim studijama iz oblasti – studije filma i medija, na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu (2010), sa tezom „(De)konstrukcija identiteta u filmovima Vima

Vendersa" i mentorstvom profesora Nevene Daković.

Teorijom filma i umetnosti se ozbiljnije bavi počev od 2000. godine, kada pohađa Školu za istoriju i teoriju umetnosti, pri Centru za savremenu umetnost u Beogradu. Bila je odgovorni urednik časopisa za teoriju vizuelnih umetnosti – *Prelom* (2001-2011). Uzimala je učešće u javnim prezentacijama, intervjuima, debatama i konferencijama unutar tematskih okvira časopisa, kao i na istraživačkim projektima i kustoskim aktivnostima Prelomkolektiva (www.prelomkolektiv.org). Prevela je veći broj tekstova iz oblasti teorija filma, kulture, medija i politike objavljenim u časopisima *Filmske sveske* i *Prelom*.

Autorske radove iz teorije filma objavljivala je u časopisu *Prelom*, i *Zbornik radova Fakulteta dramskih umetnosti*, *Zbornik radova Estetičkog društva Srbije*, kao i *zbornika radova – Filozofija medija*. Radove iz oblasti lingvistike objavljivala je u časopisu *Lingvističke aktuelnosti*. Saraduje sa Institutom za pozorište, film, radio i televiziju – FDU, u svojstvu lektora za srpski i engleski jezik. Radi kao urednik, prevodilac, lektor, predavač za engleski jezik i dramski pedagog.

Dragana Kitanović graduated in English Language and Literature from the Faculty of Philology in Belgrade. She earned her Magister degree in Film and Media Studies from the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade (2010) with a thesis titled "(De)Construction of Identity in the Films of Wim Wenders," under the mentorship of Professor Nevena Daković.

She has been seriously engaged in film and art theory since 2000, when she attended the School for the History and Theory of Art at the Center for Contemporary Art in Belgrade. From 2001 to 2011, she was the editor-in-chief of the journal for visual arts theory, *Prelom*. She participated in public presentations, interviews, debates, and conferences within the thematic framework of the journal, as well as in research projects and curatorial activities of the

Prelomkolektiv (www.prelomkolektiv.org). She has translated numerous texts in the fields of film and media theory, culture, media, and politics, published in the journals *Filmske sveske* and *Prelom*.

She has published authored works on film theory in the journal *Prelom*, scientific anthologies - the *Proceedings of the Faculty of Dramatic Arts*, the *Proceedings of the Aesthetic Society of Serbia*, as well as in the collection *Philosophy of Media*. She has published linguistic papers in the journal *Linguistic Actualities*. She occasionally collaborates with the Institute of Theatre, Film, Radio, and Television at the Faculty of Dramatic Arts (FDU) as a language editor for Serbian and English. She works as an editor, translator, proofreader, English language lecturer, and drama pedagogue..

KOLARIĆ Vladimir

vladimirkolaric75@gmail.com

Vladimir Kolarić, organizator istraživanja u Zavodu za proučavanje kulturnog razvitka u Beogradu, autor knjiga "Hrišćanstvo i film", "Hrišćanstvo i umetnost". "Javni interes u kulturi" i drugih.

Vladimir Kolarić, organizer of research at the Institute for Cultural Development Research in Belgrade, author of the books "Christianity and Film", "Christianity and Art", "Public Interest in Culture".

LIPIJ Ana

ana.lipij@ifdt.bg.ac.rs

Ana Lipij je doktorantkinja filozofije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu i istraživačica pripravnica na Institutu za filozofiju i društvenu teoriju. Istražuje problem svesti, status mentalnih stanja i teoriju kognicije. Objasti njenog istraživanja jesu filozofija duha, kognitivne nauke sa filozofijom kognicije, metodologija i filozofija nauke, teorije učenja i veštačka inteligencija.

Ana Lipij is a PHD student at the Faculty of

Philosophy, University of Belgrade and a Research Assistant at the Institute for Philosophy and Social Theory. She researches the problem of consciousness, the status of mental states and theory of cognition. Her research interests include philosophy of mind, cognitive sciences with philosophy of cognition, methodology and philosophy of science, learning theories and artificial intelligence.

MARAŠ Srđan

marassrdan1@gmail.com

Diplomirao, magistrirao i doktorirao na Katedri za filozofiju Filozofskog fakulteta u Beogradu. Radno je angažovan na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta u Nikšiću na predmetima *Estetika* i *Savremena filozofija*.

Graduated, master's and doctorate at the Department of Philosophy of the Faculty of Philosophy in Belgrade. He is actively engaged in the Department of Philosophy of the Faculty of Philosophy in Nikšić on the subjects of Aesthetics and Contemporary Philosophy.

MARTINOLI Ana

ana.martinoli@gmail.com

Ana Martinoli je redovna profesorka na Fakultetu dramskih umetnosti (FDU), gostujuća profesorka na UNESCO master programu Cultural Policy and Management i rukovoditeljka master kursa Digitalna transformacija medija i kulture na FDU, podržanog od strane OEBS Srbija. Martinoli ima 18 godina radnog iskustva u medijima – na beogradskom radiju B92 bila je angažovana kao novinarka, producentkinja i programska direktorka. Autorka je i producentkinja brojnih društveno odgovornih radio kampanja i audio serijala. Angažovana je na domaćim i međunarodnim projektima fokusiranim na menadžment medija, medijsku produkciju, medijsku i digitalnu pismenost menadžment, podržanim od strane USAID, Evropske komisije, Ministarstvo kulture i informisanja RS. Autorka više stručnih i naučnih tekstova i monografija, uvrštenih u obaveznu literaturu visokoškolskih obrazovnih programa u oblasti medija širom

regiona.

Ana Martinoli is a full professor at the Faculty of Drama Arts (FDU), a visiting professor at the UNESCO MA program Cultural Policy and Management and the head of the MA course Digital Transformation of Media and Culture at FDU, supported by OSCE Serbia. Martinoli has 18 years of work experience in the media - she was engaged as a journalist, producer and program director of Belgrade-based radio B92. She is the author and producer of numerous CSA campaigns and audio series. Ana is engaged in domestic and international projects focused on media management, media production, media and digital literacy management, supported by USAID, the European Commission, the Ministry of Culture and Information of the RS. Ana authored several professional and scientific texts and monographs, included as the literature in media curriculums throughout the faculties in the region.

МИЛЕНКОВИЋ М. Слађана

sladjanam0@gmail.com

Слађана М. Миленковић (Сремска Митровица, 1973) основне, магистарске и докторске студије у области српске књижевности завршила је на Филозофском факултету у Новом Саду. Ради у Високој школи струковних студија Сирмијум у Сремској Митровици као професор, у периоду од 2005-2016. била је и директор. Била је главни и одговорни уредник Радиотелевизије „М” у Сремској Митровици (2004-2008), новинар у међународним информативним агенцијама (Бета), главни и одговорни уредник је Часописа за науку, културу и уметност „Сунчани сат”. Пише поезију, прозу, есеје, студије и књижевну критику. Објавила је више дестина научних и стручних студија, учествовала на више међународних конференција у земљи и иностранству. Члан Националног просветног савета Републике Србије у периоду од 2011. до 2016. Коаутор је више семинара за стручно усавршавање васпитача, учитеља и стручних сарадника.

Објавила је више збирки песама, уџбеника и научних монографија (међу којима су *Медијска култура*, *Медији и образовање* и *Медији и деца*) и књигу интервјуа са познатим личностима *Жива реч* (2013). Уређује Јутјуб канал својих ауторских ТВ-емисија *Жива реч емисија*.

Sladjana M. Milenković (Sremska Mitrovica, 1973) completed her basic, master's and doctoral studies in the field of Serbian literature at the Faculty of Philosophy in Novi Sad. She works at the Sirmium College of Vocational Studies in Sremska Mitrovica as a professor, in the period from 2005-2016, she was also the director. She was the editor-in-chief of Radiotelevision "M" in Sremska Mitrovica (2004-2008), a journalist in international news agencies (Beta), the editor-in-chief of the Journal of Science, Culture and Art "Sunčani sat". She writes poetry, prose, essays, studies and literary criticism. She has published several of scientific and professional studies, participated in several international conferences in the country and abroad. Member of the National Education Council of the Republic of Serbia in the period from 2011 to 2016. She is the co-author of several seminars for the professional development of educators, teachers and professional associates. She has published several collections of poems, textbooks and scientific monographs (including *Media Culture*, *Media and Education* and *Media and Children*) and a book of interviews with famous people, *Živa reč* (2013). She edits the YouTube channel of her author's TV-shows, *Živa reč emisija*.

MIRKOV Lidija

lidija.mirkov@fpm.bg.ac.rs

Lidija Mirkov je docent Univerziteta u Beogradu – Fakulteta političkih nauka. Njeno polje istraživanja jesu medijske studije, stil izražavanja na medijima, medijski i politički diskurs, retorika i studije žanra.

Lidija Mirkov is an assistant professor at the

University of Belgrade – Faculty of Political Science. Her field of research covers media studies, media stylistics, media and political discourse, rhetoric and genre studies.

MOJSIĆ Sofija

sofijamoj14@gmail.com

Sofija Mojsić je rođena 1963. Diplomirala je filozofiju i zatim stekla magistarsko i doktorsko zvanje iz filozofije na Filozofskom fakultetu u Beogradu, na Odeljenju za filozofiju. Ima naučno zvanje naučnog saradnika. Objavila je tri filozofske monografije (*Kant i Hegel kao mislioci moderne, Kjerkegorov misaoni put, Izvori modernosti u misaonoj revoluciji u ranom 17. veku*). Prevela je i tri knjige sa engleskog na srpski (*Koplston, Ruska religiozna filozofija, Makintajer, Traganje za vrlinom, Tejlor, Izvori sopstva*). Objavila je više naučnih radova u stručnoj periodici.

Sofija Mojsić was born in 1963. She graduated philosophy and then obtained the master degree and PhD in philosophy from the Faculty of Philosophy, Belgrade, Department of Philosophy. She has the scientific title of the research associate. She published three philosophical monographs: *Kant and Hegel as thinkers of modernity; Kierkegaard's intellectual path* and *Sources of modernity in the intellectual revolution in the early 17 century*. She translated three books from English into Serbian (*Copleston, Russian religious philosophy; McIntyre, After Virtue, Taylor, The Sources of Self*). She published many papers in the philosophical journals.

NEŠIĆ Dejana

dejana.nesic1@gmail.com

Dejana Nešić završila je osnovne studije sa akademskim nazivom diplomirani žurnalista 2013. godine i akademske master studije iz oblasti novinarstva i komunikologije 2014. godine na Filozofskom fakultetu u Nišu. Doktorirala je na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu 2022. godine. U zvanju je naučnog saradnika za užu naučnu oblast Komunikologija, na osnovu odluke Ministarstva

za nauku, tehnološki razvoj i inovacija. Boravila je na studijskoj razmeni doktoranada na Karlovom Univerzitetu u Pragu, na Departmanu za medije i komunikacije, pri Fakultetu društvenih nauka, tokom prolećnih semestara 2019/2020 i 2020/2021. Autorka je desetak naučnih radova i monografije Privatnost u doba interneta: Fleksibilna granica privatnog i javnog u procesu digitalne komunikacije. Učesnica je mnogih Naučnih skupova u zemlji i regionu.

Dejana Nešić completed her studies with the academic title of Bachelor of Journalism in 2013 and academic master's studies in the field of journalism and communication in 2014 at the Faculty of Philosophy in Niš. She received her doctorate at the Faculty of Political Sciences of the University of Belgrade in 2022. She holds the title of scientific associate for the narrow scientific field of Communication, based on the decision of the Ministry of Science, Technological Development and Innovation. She was on a doctoral student exchange at Charles University in Prague, at the Department of Media and Communications, at the Faculty of Social Sciences, during the spring semesters of 2019/2020 and 2020/2021. She is the author of a dozen scientific papers and monographs Privacy in the Age of the Internet: The Flexible Border between Private and Public in the Process of Digital Communication. She is a participant in many scientific meetings in the country and the region.

PANTIĆ CONIĆ Danijela

danijela.pantic007@gmail.com

Danijela Pantić Conić je samostalni naučnik-istraživač. Diplomirala je na Akademiji lepih umetnosti (2001) na odseku menadžment u umetnosti, magistrirala na Univerzitetu umetnosti (2008) i stekla zvanje magistra nauka u oblasti teorije umetnosti i medija. Zvanje doktor nauka – nauke o umetnosti stekla je na Fakultetu dramskih umetnosti (2023) na katedri za Teoriju dramskih umetnosti, medija i kulture. Od 1994. godine do danas radi u medijima kao urednik, voditelj i novinar, a od 2004. godine angažovana je i kao savetnik, trener i kouč za medije, komunikaciju i odnose s javnošću na projektima

u Srbiji, Kirgiziji, Egiptu i zemljama regiona.

Polja interesovanja: mediji, komunikacija, savremena filozofija, umetnost, interdisciplinarnе studije i vrednosti savremenog društva. Stručne radove objavljuje na simpozijumima i međunarodnim konferencijama u Srbiji, Crnoj Gori i Hrvatskoj, kao i u zbornicima radova i naučnim časopisima.

Danijela Pantić Conić is an independent researcher. She graduated from the Academy of Fine Arts (2001) with a degree in Arts Management, earned her Master's degree at the University of Arts (2008) in the field of Art and Media Theory, and obtained her Ph.D. in Arts - Art Sciences from the Faculty of Dramatic Arts (2023) at the Department of Theory of Dramatic Arts, Media, and Culture. Since 1994, she has worked in the media as an editor, presenter, and journalist, and since 2004, she has also been engaged as an advisor, trainer, and coach in media, communication, and public relations on projects in Serbia, Kyrgyzstan, Egypt, and the surrounding region.

Fields of interest: Media, communication, contemporary philosophy, art, interdisciplinary studies, and values of contemporary society. She publishes her professional work at symposiums and international conferences in Serbia, Montenegro, and Croatia, as well as in conference proceedings and scientific journals.

PJEVIĆ Andrea

pjevicandrea20@gmail.com

Andrea Pjević je rođena u Beogradu 1998. godine. Završila je osnovne i master studije na Kateri za pozorišnu i radio režiju u klasi profesorke Alise Stojanovići asistentkinje Tare Manić, na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu. Dobitnica je nagrade "Dr. Hugo Klajn" za najboljeg studenta pozorišne i radio režije u svojoj generaciji. Dobitnica je godišnje nagrade dekana Fakulteta dramskih umetnosti u

Beogradu, za akademsku godinu 2021/22., za postignute izuzetne uspehe u prethodnoj školskoj godini. Trenutno pohađa doktorske studije na Katedri za teoriju dramskih umetnosti, medija i kulture na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu. Radi kao student demonstrator na predmetima Teorija kulture, Estetika i Savremena estetika na istom fakultetu.

Andrea Pjevic was born in Belgrade in 1998. She pursued both a master's and a bachelor's degree in the Department of Theater and Radio Directing at the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade, under the guidance of Professor Alisa Stojanovic and Assistant Professor Tara Manic. Andrea is the recipient of the "Dr. Hugo Klajn" award for the best student in her generation in the Department of Theater and Radio Directing. She also won the annual Dean's Award for the academic year 2021/22 for exceptional results achieved in the previous school year. Currently, she is pursuing a Ph.D. in the Department of Theory of Dramatic Arts, Media, and Culture at the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade. In addition, she is working as a student demonstrator in the courses Theory of Culture and Aesthetics at the same faculty.

PROKOPIJEVIĆ Andreja

andreaprokopijevic@gmail.com

Andreja PROKOPIJEVIĆ je kandidatkinja za doktorat na Univerzitetu umetnosti u Beogradu i kandidatkinja za doktorat pri Savremenoj laboratoriji za književnost, jezike i umetnost na Univerzitetu Žan Mone u Sen Etjenu. Ona je stipendistkinja Vlade Francuske za doktorske studije u komentorstvu. Njeno istraživanje fokusira se na primenu fenomenologije pokreta na nekinetičku skulpturu i njenu percepciju. Polje istraživanja obuhvata studije modernosti, materijalnosti, forme, načina percepcije i svesti.

Andreja PROKOPIJEVIĆ is a DA candidate at the University of Arts in Belgrade and a PhD candidate at the Contemporary Laboratory for Literature, Languages, and Arts at the University

of Jean Monnet in Saint-Etienne. She is a scholarship holder of the Government of France for her doctoral studies in co-supervision. Her research focuses on the application of movement phenomenology to non-kinetic sculpture and its perception. Her field of research includes studies of modernity, materiality, form, modes of perception, and consciousness.

ПОПОВИЋ Уна

una.popovic@gmail.com

Уна Поповић (1984.) је ванредни професор на Одсеку за филозофију Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. Дипломирала је на Одсеку за филозофију Филозофског факултета у Београду 2008. године, а докторирала на истом одсеку 2014. године. Посебна поља интересовања: савремена филозофија, историја филозофије, естетика, филозофија језика.

Una Popović (1984) is associate professor at the Department of Philosophy, Faculty of Philosophy, University of Novi Sad. She finished her BA (2008) and PhD (2014) studies at the Department of Philosophy, Faculty of Philosophy, University in Belgrade. Fields of interest: contemporary philosophy, history of philosophy, aesthetics, philosophy of language.

SMILJANIĆ Damir

dr_smiljanic@ff.uns.ac.rs

1991-1998: osnovne i magistarske studije Filozofije/Teatologije i nauke o medijima/Sociologije na Fridrih Aleksander Univerzitetu Erlangen-Nirnberg (Nemačka).

1998-2005: doktorske studije Filozofije na istom univerzitetu.

Od 2007. godine zaposlen na Odseku za filozofiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu; od 2017. redovni profesor.

Oblasti istraživanja: Filozofija medija, Teorija saznanja, Filozofija duha, Nova fenomenologija.

1991-1998: Bachelor's and Master's Studies of Philosophy/Theatre and Media. Studies/Sociology at Friedrich-Alexander-University Erlangen-Nuremberg (Germany).

1998-2005: PhD Studies at the same university.

Since 2007 he is employed at the Department of Philosophy at the Faculty of Philosophy in Novi Sad; he became a full professor in 2017.

Areas of research: Media Philosophy, Epistemology, Philosophy of Mind, New Phenomenology.

STANKOVIĆ Ognjen

ogisha9444@hotmail.com

Rođen 1994. u Nišu. Master komunikolog, doktorand na Filozofskom fakultetu u Nišu na studijskom programu „Mediji i društvo”. Osnovne i master akademske studije završio na Filozofskom fakultetu u Nišu (Departman za komuniciranje i odnose s javnošću). Masterirao na temi „Nikomahova etika i savremeni čovek mase“. Tokom osnovnih studija, kao koautor, objavio je priručnik o sufinansiranju medija, koji je podržao i OEBS, a predstavljen je kao međunarodni projekat u Media Centru u Nišu. Nakon školovanja u Nišu, školovanje je nastavio u Beogradu u vidu psiholoških aktivnosti i polaganja ispita na Fakultetu za medije i komunikaciju (uvod u psihologiju – propedevtika psihologije). Grupni psihoterapeut (analitičar) u edukaciji Društva grupnih analitičara u Beogradu. Objavio je više naučnih radova iz oblasti socijalne psihologije, masovne kulture, psihologije i filozofije medija i učestvovao na međunarodnim skupovima. Takođe, predstavio je par međunarodnih zbirki kao koautor u kome su objavljene pesme (poezija).

I was born in 1994 in Niš. I am a "Master of Communication Studies, a PhD student at the Faculty of Philosophy in Niš, studying 'Media and Society' program. I completed my undergraduate and master's studies at the Faculty of Philosophy in Niš, Department of Communication and Public

Relations. I completed my master's thesis on the topic 'Nicomachean Ethics and the Modern Mass Man.' During my undergraduate studies, as a co-author, I published a handbook on media co-financing, supported by the OSCE, and it was presented as an international project at the Media Center in Niš. After completing my education in Niš, I continued my studies in Belgrade with psychological activities and exams at the Faculty of Media and Communication (Introduction to Psychology - Psychology Propaedeutics). I am a group psychotherapist (analyst) in training at the Society of Group Analysts in Belgrade. I have published several scientific papers in the fields of social psychology, mass culture, psychology, and media philosophy, and have participated in international conferences. Additionally, I presented a couple of international collections as a co-author in which poems (poetry) were published.

ШАРОВИЋ Срђан

sr.sarovic@gmail.com

Срђан Шаровић (1972.) је мулти-дисциплинарни уметник, стручни сарадник на катедри за цртање Академије уметности Универзитета у Новом Саду. Докторирао је 2021. године на Ликовном департману Академије уметности Универзитета у Новом Саду. Посебна поља интересовања: визуелна уметност, музика, поезија, естетика, православна филозофија.

Srđan Šarović (1972) is multi-disciplinary artist, and technical associate at the Chair of Drawing, Academy of Arts, University of Novi Sad. He acquired his PhD degree in 2021, at the Department of Fine Arts, Academy of Arts, University of Novi Sad. Fields of interest: visual art, music, poetry, aesthetics, Orthodox philosophy.

Katarina Šmakić rođena je 1979. godine u Beogradu. Diplomirala je engleski jezik i književnost na Filološkom fakultetu, magistrirala

ŠMAKIĆ Katarina

katarinasmakic@gmail.com

je iz oblasti teorije umetnosti i medija na interdisciplinarnim studijama pri Univerzitetu umetnosti u Beogradu 2008. godine, gde je i doktorirala 2016. godine. Doc. dr Katarina Šmakić ima izuzetno bogato akademsko i profesionalno iskustvo u oblasti jezika, književnosti, umetnosti i medija. Trenutno je zaposlena na Fakultetu za diplomatiju i bezbednost Univerziteta Union Nikola Tesla u zvanju docenta iz uže naučne oblasti produkcije dramskih i audiovizuelnih umetnosti. Posebno se ističe njen doprinos međunarodnoj saradnji i učešće u projektima finansiranim od strane Evropske Unije. Njeni naučni radovi obuhvataju istraživanja iz oblasti filozofije i teorije medija, sa posebnim fokusom na medijsku pismenost, digitalne tehnologije i promišljanje medijskih fenomena današnjice. Posvećena je izučavanju medijskih fenomena i metajezika digitalnih medija, kao i stvaralaštvu i izražavanju kroz digitalnu tehnologiju.

Katarina Šmakić was born in 1979 in Belgrade. She graduated in English language and literature from the Faculty of Philology, obtained her master's degree in art and media theory from the interdisciplinary studies at the University of Arts in Belgrade in 2008, and completed her PhD there in 2016. Šmakić has an exceptionally rich academic and professional background in the fields of language, literature, art, and media. She is currently employed as an Assistant Professor in the field of Dramatic and Audiovisual Arts Production at the Faculty of Diplomacy and Security, Union University Nikola Tesla. She is particularly noted for her contributions to international collaboration and her involvement in European Union-funded projects. Her research includes studies in philosophy and media theory, with a special focus on media literacy, digital technologies, and the analysis of contemporary media phenomena. She is dedicated to the study of media phenomena and the metalanguage of digital media, as well as creativity and expression through digital technology.

TOMOVIĆ ŠUNDIĆ Sonja

stomovic@t-com.me

Sonja Tomović Šundić je redovni profesor na Fakultetu političkih nauka Univerziteta Crne Gore. Primarna oblast kojom se bavi je filozofija i filozofske discipline antropologija, etika i estetika. Takođe, u okviru filozofske antropologije bavi se političkom antropologijom i kulturnom antropologijom. Diplomirala je, magistrirala i doktorirala na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. U zvanje redovnog profesora izabrana je 24.06.2010. godine na Fakultetu političkih nauka, gdje predaje: Filozofiju, Etiku, Estetiku, Političku antropologiju, Kulturnu antropologiju i Studije roda.

Sonja Tomović Šundić is a full professor at the Faculty of Political Sciences of the University of Montenegro. Her primary field of study is philosophy and the philosophical disciplines of anthropology, ethics, and aesthetics. Also, within the framework of philosophical anthropology, he deals with political anthropology and cultural anthropology. She graduated, master's and doctorate at the Faculty of Philosophy of the University of Belgrade. She was elected full professor on June 24, 2010. at the Faculty of Political Sciences, where he teaches: Philosophy, Ethics, Aesthetics, Political Anthropology, Cultural Anthropology and Gender Studies.

VUKSANOVIĆ Divna

vuksanovic.divna@gmail.com

Divna Vuksanović diplomirala je na Odseku za organizaciju scenskih i kulturno-umetničkih delatnosti Fakulteta dramskih umetnosti 1988. godine i na Odeljenju za filozofiju Filozofskog fakulteta u Beogradu 1992. godine Magistra je Teatrologije (1993) i doktorea filozofskih nauka iz oblasti savremene filozofije i estetike (1998). Predaje na Fakultetu dramskih umetnosti, kao i na doktorskim studijama Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu. Predsednica je Estetičkog društva Srbije i Udruženja građana za umetnost, kulturu, medije i društvena pitanja „Mladi grašak“ iz Beograda.

Učestvovala je na mnogobrojnim naučnim i stručnim skupovima u zemlji i inostranstvu i objavila preko 100 naučnih i stručnih članaka u domaćoj i stranoj periodici, šest naučnih studija, kao i trinaest knjiga iz oblasti literarnog stvaralaštva (poezija, kratke priče, poetska proza, romani za decu). Takođe, priredila je desetak zbornika radova u oblasti teorije kulture, estetike i filozofije medija, a dve radio drame i jedna adaptacija romana za decu izvedene su joj na Radio Beogradu 2.

Predaje Estetiku i Teoriju kulture na osnovnim akademskim studijama, Savremenu estetiku na master akademskim studijama, Metodologiju naučno-istraživačkog rada i Filozofiju medija na doktorskim naučnim studijama FDU, kao i Poetiku na doktorskim umetničkim studijama FDU u Beogradu, te Komunikologiju na doktorskim studijama Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu.

Divna Vuksanovic was born in Belgrade. She graduated from Faculty of Dramatic Arts and Faculty of Philosophy, University of Belgrade. She holds the master of dramatic arts in the field of teatrology and doctorate of philosophical sciences in the domain of contemporary philosophy and aesthetics. She works as a full time professor at the Faculty of Dramatic Arts, University of Art in

Belgrade, being a lecturer in aesthetics, theory of culture, and philosophy of media.

She is the president of the Aesthetic Society of Serbia and NGO "Young Peas", Association for Arts, Culture, Media and Social issues, based in Belgrade. She is the editor of several magazine.

She has published over one hundred scientific and professional papers and 13 books in the field of literature (poetry, poetic stories, short stories and novels for children), two radio plays, 6 scientific studies in the field of philosophy and edited a dozen scientific publications in the field of media theory and aesthetics.

Estetičko društvo Srbije

**NVO „Mladi grašak“, za umetnost,
kulturu, medije i društvena pitanja**

**Fakultet savremenih umetnosti,
Beograd**

**Fakultet dramskih umetnosti
Univerziteta umetnosti u Beogradu**

**Zavod za proučavanje kulturnog
razvitka**

**Fakultet pedagoških nauka u Jagodini,
Univerzitet u Kragujevcu**

Srpsko filozofsko društvo

Medijski sponzori / Media sponsors

Treći program Radio Beograda

Dnevni list *Danas*

www.knjizevnost.org

FILOZOFIJA MEDIJA: MEDIJI I INTELIGENCIJA. Beograd, 2024. Programska knjižica /
PHILOSOPHY OF MEDIA: MEDIA AND INTELLIGENCE. Belgrade, 2024. Programme
booklet

Izdavač:

Estetičko društvo Srbije, Beograd

Održavanje skupa i izdavanje ove publikacije pomoglo je Ministarstvo nauke,
tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije.

Za izdavača: Nebojša Grubor

Urednici: Divna Vuksanović, Dragan Čalović, Katarina Šmakić, Dragana Kitanović

Fotografija na naslovnoj strani: Neznanje rađa strah

Štampa CD nalepnice i narezivanje diskova: Copy Centar Kup, Beograd

Tiraž: 100

Godina izdanja: 2024.

ISBN 978-86-81712-28-3

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

316.77(048)(0.034.2)
316.472.4:004.738.5(048)(0.034.2)
004.8(048)(0.034.2)
316.77(497.11)"2024"(083.97)

INTERDISCIPLINARNA naučna konferencija Filozofija medija: mediji i inteligencija (2024 ; Beograd)

Programska knjižica [Elektronski izvor] = Programme booklet / Interdisciplinarna naučna konferencija Filozofija medija: mediji i inteligencija Beograd, 2024.

=Interdisciplinary scientific conference philosophy of media: media and intelligence, Belgrad, 2024. ; [urednici] Divna Vuksanović ... [at al.]. - Beograd :

Estetičko društvo Srbije : NVO Mladi grašak za umetnost, kulturu, medije i društvena pitanja, 2024 (Beograd : Copy Centar Kup). - 1 elektronski optički disk (CD-ROM) : tekst ; 12 cm

Sistemske zahteve: Nisu navedeni. - Nasl. sa naslovne strane dokumenta. - Tekst na srp. i engl. jeziku. - Tiraž 100. - Sadrži biografije učesnika.

ISBN 978-86-81712-28-3 (EDS)

а) Интердисциплинарна научна конференција Филозофија медија: медији и интелигенција (Београд) -- Програми б) Масовни медији -
- Интердисциплинарни приступ -- Апстракти в) Друштвене мреже -- Апстракти г) Вештачка интелигенција -- Примена -- Апстракти

COBISS.SR-ID 152000777

ISBN 978-84-81712-28-3

9 788681 712283